БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 99 (12003) | 1969 оной апрелиин 26, суббото | Сэн 2 мүнгэн

МАЙН ҺАЙНДЭРЭЙ ХҮНДЭЛЭЛДЭ

ШЭНЭ УЯЛГА АБАНА

Ажалай ленинскэ вахтада жагсаһан олон коллективүүд амжалта туйлажа байнхай. Республикымнай түрүү предприятинуудай нэгэн «Теплоприбор» заводой коллектив жэлэй түрүүшын кварталай даабари үлүүлэн дүүргээ.

Продукци худалдаха түсэб 105,1 процентдэ хүргэгдэһэн байна. Кварталай туршада продукциин өөрынь үнэ сэн 1,6 процентээр хямдаруулагдажа, 543 мянган түхэригэй олзо доход абтаба.

Түсэблэлтын, экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ байгаа заводой коллектив жэл бүхэнлэ горитой олзо доход гүрэндөө оруулна. Тэрэнэй зарим хубинь экономическа урмашуулгын фонд байгуулгада зорюулагдана. Үнгэрһэн жэлэй үрэ дүнгөөр хүдэлмэришэдые материальна талаарнь урмашуулха фондо 204 мянган түхэриг оруулагдаһан. Харин энэ жэлдэ 497 мянган түхэригтэй материальна урмашуулгын фонд байгуулха гэжэ багсаагдана.

Һайнаар ажаллахада предприятида, хүдэлмэришэдтэ аша туһатай гэжэ хүн бүхэн ойлгожо абанхай. Тиимэһээ заводой коллектив арга боломжоёо хэрэглэн ажаллана, продукциин шанар һайжаруулха гэжэ оролдоно. Продукци худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар, түрүүшын кварталай туршада 122,9 мянган түхэриг хүдэлмэришэдтэ шан болгон барюулагдаа. Тэрэнэй 83.5 мянган түхэригынь жэлэй үрэ дүнгөөр 13-дахи салин хүлһэн болгон хубаагдана. Дунда зэргээр заводой хүдэлмэришэн бүхэн 118 түхэригэй шан абаһан болоно.

Заводой цех, участогуудай хоорондо социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Хүдэлмэришэн бүхэн өөрын социалис уялга абаад, тэрэнээ бодотоор бэелүүлхэ гэжэ оролдоно. Заводой 470 түрүүшүүлдэ коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдонхой. В. И. Ленинэй 100 жэлэй ойдо өөрынгөө ажалай бэлэг бариха хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байһан олон түрүүшүүл даабаряа холо үлүүлэн дүүргэнэ. Токарьнууд Л. А. Меньшиков, И. С. Перевалов, М. К. Платинин, А. К. Вейсман, В. Ф. Макаренко, фрезеровщик Ф. М. Крылов болон бусад өөһэдынгөө табан жэлэй даабари дүүргэһэн тухайгаа элидхээ. Нүхэр Л. А. Меньшиков бултанһаа түрүүлэн өөрынгөө табан жэлэй даабари дүүргээд, алдарта ой болотор үшөө хоёр жэлэй түсэб дүүргэхэ социалис уялга абаһан юм.

Үйлэдбэриин олон түрүүшүүл токарь нүхэрэйнгөө үүсхэлые дэмжэн, шэнэ социалис уялгануудые абанхай.

С. АЮШЕЕВ.

Советскэ Союзай ажалшад! Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхим һайнаар угтахын түлөө социалис мүрысөөнэй туг бүри дээрэ үргэе!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудһаа).

БОРЬЁОГОЙ ТАЛАДА

ХҮН САГААН хони үсхэбэрилдэг гол ажалтай манай совхозой коллектив агуу ехэ багша В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе ажалай амжалтатайгаар угтахаар бэлдэнэ. Совхозой хонишод энэ жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиһээ эмхитэй һайнаар хүдэлжэ байна. Мүнөө үедэ ажахын отарануудта 13.700 хурьган абтаад, гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Тиихэдэ совхозой зуун эхэ хонин бүриһөө 94 хурьган томо болгогдожо байһан жэшээтэй.

Совхозой шадабаритай, ажалша бэрхэ хонишод һанаһандаа хүрэжэ, һарбайһанаа абаа. Үнинэй хонишон Гасаран Рабдаев отарынгаа зуун хонин бүриһөө 112.7 хурьга түлжүүлжэ байнхай. Зуун хонин бүриһөө зуу гаран хурьга томо болгожо байгшадай тоодо М. Андреевэй, Б. Цыреновэй, Б. Буянтуевай, А. Цыреновэй, Д. Очировагай бригаданууд ороно.

Тиигэжэ энэ жэлдэ зуун хонин бүриһөө 85 хурьга түлжүүлхэ, хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалха гэһэн социалис уялгаяа совхозой хонишод амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна гээшэ.

Тариалан, сабшалангай ургаса саашадань дээшэлүүлхын түлөө манай механизаторнууд ехэ хүдэлмэри хэнэ. Газарай хүрьһэнэй гэдэхэтэй сасуу, апрелиин тэнгһээ хойшо тракторна бригадануудай хабарай тарилгын урда тээхи хүдэлмэри хэжэ захалаа. Мүнөө үедэ хорёод агрегат газар хахалжа байна. Тэдэнэй хүдэлмэрине шалгажа үзэхэдэ, шанарынь яһала һайн.

Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэ хүрэнгэ хүсэд хүрэхөөр бэлдэгдэнхэй. 12 мянган центнер үрэһэнэй ороохон жэжэ томоорсо илгагданхай. Байгша ондо орооһото ургамалнуудай тарилга 520 гектараар үргэдэхэ, хабарай эртын тарилгые арбан үдэртэ үнгэргэхэ, гектарай адагынь 12 центнер орооһо таряа ургуулжа абаха гэһэн социалис уялгануудаа бэелүүлхэ гэжэ совхозой механизаторнууд эмхитэйгээр, габшагайгаар ажаллажа байна.

Сабшалан һайжаруулха хоёр һарын эхилһэнһээ хойшо лугомелиоративна отряд, луговодуул горитой хүдэлмэри хээ. Энэ үедэ сабшалан дээрэ 4500 тонно, тариаланда—1000 тонно наг шэбхэ гаргагдаа, хоёр зуу гаран гектарта минеральна үтэгжүүлтэ тараагдаа. Үһа сасадаг хоёр машинаар сабшалан ундалуулагдана. 95 гектар газар шугы бургааһанһаа сэбэрлэгдэбэ.

Манай барилгашадшье ажалай бэлэгтэйнүүд. Совхозой түб һууринда соёлой ордон түлэг баригдажа байна. Мүнөө хоёрдохи дабхартань гаранхай. Эндэ машинно-тракторна мастерской шэнээр баригдажа захалаа. Мүн малшадта, совхозой бусад хүдэлмэришэдтэ гэр байра бүтээгдэнэ.

Совхознай һүүлэй жэлнүүдтэ ходо ашаг олзотойгоор гарана. Нёдондо бидэнэр 182 мянган түхэриг сэбэр олзотойгоор жэлээ дүүргээ һэмди. Энэ жэлэй эхинһээ манай совхоз ажахын хүсэд тоосоондо ороо. Тиигэжэ үйлэдбэриингөө гол һалбаринуудһаа үнэ сэн багатай продукци ехээр абажа, ажахыгаа улам үргэдхэхэ, хүдэлмэришэдэйнгөө һуудал байдал улам һайжаруулха зорилго коллективэй урда табигданхай.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе бүри ехэ амжалтатайгаар, Ленинэй орденто коллектив байһан нэрэдээ хүрэхөөр угтаха байһамнай дамжаггүй.

Б. ХОМУТОВ,
Борьёогой совхозой директор.

МЕХАНИЗАТОРНУУДТА—ХАЛУУН АНХАРАЛ

Манай 3-дахи отделениин механизаторнууд хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын халуун хүдэлмэриин үедэ полевой станда байрладаг. Мүнөөшье бүхы трактор, сеялкэ, плуг, борнойнуудаа асаржа, Түхэмэйнгөө станай дэргэдэ жэрылгэһээр үнинэй.

Хээрэ хүдэлжэ ябаһан механизаторнуудта зохид полевой стан эндэ түхеэрэгдэнхэй. Механизаторнуудай хамтын байра, столово бүхыдөө сагаадагдажа, шухала хэрэгтэй түхеэрэлгэ, хэрэгсэлнүүдээр хангагданхай. Эндэ домино, шатар, дойбод гэхэ мэтэ хүсэд бии.

Таряашадые баян ургаса абахаар уряалһан лозунгнууд, парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй портредүүд, шэнэ газетэ, журналнууд улаан булан дотор харагдана.

Тракторна бригадын бригадир С. Г. Эрдынеев, трактористнар Бато-Мунко Мункуев, Бавасан Туласнов, Молот Жамбалов, Хубисхал Васильев болон бусад энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо дутуугүй, бүри үлүү ургаса абаха мүрысөөндэ бүхы механизаторнуудаа ударидана.

С. БИЛИКТУЕВ,
XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн.

Сэлэнгэ.

БУРАЗДААГААР УҺАЛНА

БЭШҮҮР. Тариалан уһалха шадабаритай хүнүүд Ново-Сретенскдэ олон юм. Мүнөө совхозой энэ отделениин гурбан звено тарианай газар ундалуулжа захалһаар арба гаран хонобо.

Стрелкэ гэжэ газарта Павел Яценко, Елисей Ткачев гэгшэд тариалан дээрээ бураздаануудые татажа, тэрээгээрээ уһа гүйлгэжэ, хүрьһыень жэгдэ һайнаар шиигтүүлнэ. Эдэ хоёр звенонь бэшэнһээ дутуугүй оролдосотойгоор ажаллана. Тиигэжэ Бэшүүрэй совхозой энэ отделенидэ 200-гаад гектар тариалан һайн шанартайгаар уһалагдаба гээшэ.

В. БОРИСОВ.

ТҮСЭБӨӨ ҮЛҮҮЛБЭ

Мал шахан таргалуулха Колесовско гүүртын үхэршэд нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб саг болзорто нь бэелүүлжэ, тэрэнээ 46 центнерээр үлүүлээ.

Эндэ ажалладаг малшад А. Перевозникова, Е. Аверин, В. Ветериков, М. Перевозников, А. Корытов, М. Волкова гэгшэд харууһалжа байһан үхэрнүүдэйнгээ түс бүриин шэгнүүр сүүдхэдээ дунда зэргээр 400—630 граммаар нэмээжэ шадаа.

Мүнөө Кабанскын совхозой эдэ үхэршэд зундаа малаа яагаад бэлшээн таргалуулха тухайгаа бодомжолжо байнхай.

А. БУСУРМАНОВ.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ СЕМИНАР

Буряадай республикын аймагуудай, Улаан-Үдын городской болон районно арадай хиналтын комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй хоёр үдэрэй семинар һаяхан үнгэрбэ.

Республикын үйлэдбэрилгын хүсэ саашадань хүгжөөхэ асуудал зүбшэн хэлсэһэн нютагай хоердохи зүблөөнэй дүнгүүд тухай КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр К. М. Продайвода хабаадагшадта хөөрэжэ үгөө. Промышленностиин барилгын, зам харилсаанай, холбооной предприятинуудтахи арадай хиналтын организацинуудай урдахи зорилгонууд гэһэн элидхэл республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Ф. В. Сурков хэбэ.

Хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй халуун хаһада, хабарай тарилгые агротехникын үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ хэрэгтэ арадай хинагшадай үүргэ, зорилгонууд тухай колхоз, совхозуудтахи экономическа хүдэлмэрие саашадань һайжаруулха тухай элидхэлнүүдые партиин обкомой секретарь Н. Е. Медведев, Буряадай АССР-эй хүдөө ажахын министр Л. В. Власов гэгшэд хээ.

Арадай хиналтын комитедүүдэй бүлэг, постнуудай хүдэлмэриин тоосоое шагнаһан, шэнэ гэшүүдые нунгаһан ажалшадай хамтын суглаануудай дүнгүүдые республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ согсолон, арадай хинагшадай эмхинүүдые бэхижүүлхэ, хүдэлмэриень бодомжотойгоор түсэблэн, ашаг үрэ һайнтайгаар ябуулха тушаа дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ. Семинарай түгэсхэлдэ арадай хиналтын районно комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр В. Н. Шкаев (Улаан-Үдын Железнодорожно район), С. Б. Гонсоронов (Бэшүүр), Ц. Б. Улымжиев (Улаан-Үдын аймаг), Б. С. Стрекаловский (Кабанск) өөһэдынгөө хүдэлмэриин зүй дүршэлһөө хөөрэһэн, дурадхал һанамжануудаа хэлэһэн байна.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулха хоёр һара

Мартын 15 — Майн 15

ТРАКТОРАИ ХҮНХИНӨӨН ТАҺАРНАГҮЙ

Олзоной үргэн ехэ сабшалан дээрэ үглөөнһөө үдэшэ орой болотор тракторнуудай хүнхинэлдэхэ абяан таһарнагүй. Мүн эндэ тэндэ хүрзэ бариһан хүнүүдшье үзэгдэнэ. Үргэн уужам сабшалан дээгүүр хабтайтар урадхуулжархиһан уһан, мүльһэн наранай элшэдэ холоһоо яларан харагдана.

Үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абахын тула Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхозойхид энэ хоёр һара соо сабшалан дээрэ нилээд ехэ хүдэлмэри хэхэ зорилготой, хэжэшье байна.

Һаяшаг бидэ артелиин үнинэй луговод, мүнөө луговодуудай звеное даагша Наван Гомбоевтой сабшалан дээрэнь уулзаад, тэндэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэри тухайнь хөөрэлдөөбди.

— Манай колхоз бүхыдөө 1960 гаран гектар сабшалантай, тэрэнэйнь 1521 гектарынь уһалагдадаг. Энээнһээ урда жэлнүүдтэ зарим газарнай ёһоор уһалагдангүй үлэшэхэ, үгышье һаа, дан үлүүсэ ехээр уһан табигдажа, мүртэй үрэ гарадаггүй һэн. Харин мүнөө жэлдэ һубаг ханаабуудаа олон газар хаажа, уһыень хэрэгтэй соонь табижа байха тусхай 8 хаалта-регуляторнуудые табихамнай. Мүнөө тэдэнэй зургаанииинь бэлэн болоо, тэрэшэлэн һаянай сабшалан дээгүүрхи модо шулуу түүжэ, сэбэрлэжэ байнабди,—гэжэ тэрэ хөөрэнэ.

Гадна колхозой механизаторнууд сабшалан дээрээ 5 мянга гаран тонно шэбхэ гаргаад, энэ хүдэлмэрээ үргэлжэлүүлһээр.

Байгша ондо эндэхи түрүү луговодууд Наван Гомбоев, Пурбэ Цыренжапов гэгшэд даажа абаһан бүхы сабшалан дээрэһээ гектарай 14 центнерһээ доошо бэшэ ургаса хуряаха зорилготой. Тиигэжэ колхозой нэгэдэхи отделениинхид 980 гектар газарһаа 12,2 мянган центнер үбһэ хуряаха юм.

— Эды шэнээн үбһэ абаха арга боломжо яһала бии. Нёдондо манай эрхим луговод Пурбэ Цыренжапов гектар бүриһөө 21 центнер үбһэ хуряагаа һэн. Тиимэһээ мүнөө жэлдэ бүхы сабшалан дээрэһээ элбэг ехэ үбһэ абахын тула тэндэ шэбхэ ехээр гаргаха, хүрьһэнэй дээгүүрхиие һайжаруулха хүдэлмэри хэхэ, газараа садатар, дэбтэтэрынь ундалуулха—нилээд ехэ ажал хэхэ болонобди. Хэһэн хүдэлмэримнай дэмы хосорхогүй бэзэ, сабшалан дээрэмнай һайн ургаса гарахал байха гэжэ этигэнэбди,—гээд луговодуудай звеное даагша Н. Гомбоев хэлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Гомбоев.

К. ГАБАЕВАЙ фототекст.

Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын механизаторнууд хабарай тарилгада эртэнһээ һайнаар бэлдэжэ, энэ хүдэлмэрээ эмхитэйгээр эхилбэ. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ажахын тариалан дээрэ.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

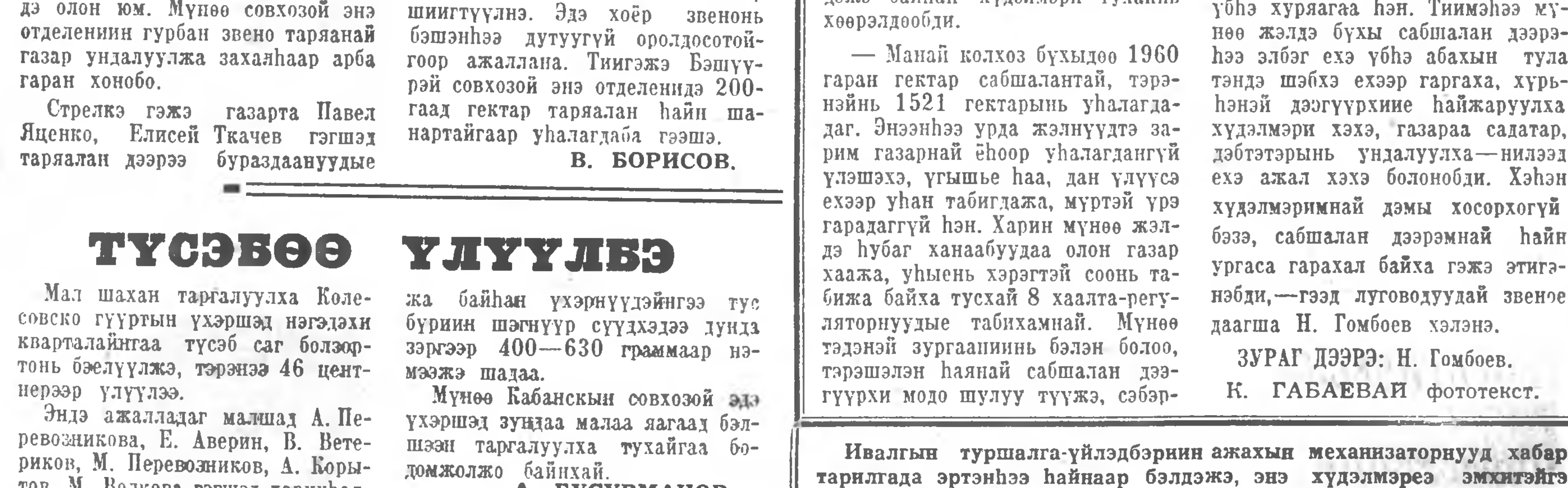

СОШОРДОМО ДОХЁО

ХОЖОРЬОН ҮНЕЭД, ХАРЮУСАЛГАГҮЙ ЭЗЭД

Одоошье үнеэд олоороо тугаллажа, һү һаалиин нэмэхэ саг ерээ. Могой-Горхонойшье фермэдэ энэ үбэлдөө аяар 250 үнеэд тугаллаа. Эдэнь фермын бүхы үнеэдэй 84 процентнь болоно. Тиибэ яабашье һү һаалинь һаянай дээшэлхын орондо уруугаа орожо захалаа. Мүнөө эндэ сүүдхэдэ арайхан гэжэ 1700 килограмм һүн һаагдана гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө миил 5.8 килограмм абтана бшуу.

Юун болооб, яахадаа үнеэд хожорноб? Нэн түрүүн фермын үнеэдтэ үбһэ, силос бага үгтэдэг болоо. Хэрбээ үбэлдөө үнеэн бүридэ 4 килограмм үбһэн, 15 килограмм силос үдэртэ хүртэдэг байбал, март һараһаа оройдоо 2 килограмм үбһэн, 5 килограмм силос үгтөө. Мартын хахадһаа хойшо үнеэд силосэй үнэршье абахаяа болёо.

Хайшаа һонин юм гээшэб! Үбэлдөө тэжээл элбэгээр гаргашалһан аад, мүнөө эгээл һү абаха саг дээрээ хооһон байха. Ушар шалтагааниинь уудалаад үзэхэдэ, совхозой зоотехник Владимир Кузьмин алдуу гаргаһан байшоо. Бүри намар байхада үбһөө хубаарилхадаа тэрэ эндүүржэ, тоонь 1000 центнер дээгүүр абаһан байжа, хабар болоходо үнеэдтээ үгэхэ юумэнь үлөөгүй бшуу. Иигэжэ зоотехнигэй ажал хэрэгтээ харюусалгагүйгөөр хандаһан ушарһаа совхозой үнеэд хохидобо ха юм.

Мүн иимэрхүү юумэн силос хубаарилгада ушараа. Совхозой энэ отделенидэ силос һэбхеэр, һайса шэглэгдэнгүйгөөр дарагдаад, тоонь баһал дээгүүрдэө. Хожомоо тэрэ дарагдаһан силосынь һуухадаа нүхэнэйнгөө хахадта орошоо һэн гэжэ фермынхид хэлсэдэг.

Хоёрдохёор, фермэдэ ажалай эмхидхэл һула. Энэ үбэлдөө фермые даагшаар гурбадахи хүн ажаллажа байна. Һүүлэй үедэ һаалишан Дора Забанова үнеэдээ муугаар харууһалжа, ехээр турааһан, һү шэмыень алдаһан. Нэгэ үнеэнь мууда муудаһаар гарзалшоо. Энэ һаалишан фермэдэ хүдэлхыень үхибүүдээ заражархёод, өөрөө дурлаһан тээшээ айлшалжа ябашадаг болонхой. Һаяхан тэрэ Алайр, Үнгөөр арбаад хоног ябажа ерээ.

Үнеэдэй байра сооһоо шабааһа шабха этэржэ гаргадаг транспортер саг үргэлжэ эбдэрээд, хэдэн хоногоор байрань аргал шабааһанда дарагдашана. Малай тэжээл буйлуулдаг Валерий Шармашкеев ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, тэжээлээ муугаар бэлдэнэ, заримдаа таһалдуулна. Тиигэбэшье салин хүлһэ тэрэ таһалгаряагүй абадаг. Юуб гэхэдэ, тэрэнэй ажалай түлөөһэн һү һаалиин ехэ, багаһаа хубилдаггүй байха юм.

Эдэ мэтын шалтагаанһаа фермын тугалнууд, томо мал үхэл гарзада ороно.

Эндэ бэшэгдэһэн фермэ аймагай түб — Хэрэн тосхонһоо орой хоёр модо газарта юм. Теэд энэ фермын байдал һайжаруулха хэмжээн абтанагүй. Һаалишад, малшадай дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй, лекци, хөөрэлдөөн үнинэй болоногүй. Малшадай һуралсал захалһан аад, уданшьегүй унтаршоо.

Ш. БАЙМИНОВ.

ТАСС ҺОНИН

...ЧЕСКА ХАРИЛСАН ...ДАЛСАЛГЫН ...ЭЙ СЕССИ

...ска Харилсан туһа- ...ведэй сесси Москва- ... 24-дэ боложо үргэл- ...омическа Харилсан ...ын Соведэй гэшүүн ...лсаа холбооной тү- ...онол аргые саашаа- ...улалгатай холбоотой ...ые зүбшэн хэлсэлгэ

... ЦК-гай Нэгэдэхи ...хэр Я. Кадар засе- ...бэрилбэ.

...ЦК-гай Нэгэдэхи сек- ...-гэй Министрнүүдэй ... Түрүүлэгшэ нүхэр ... РКП-гэй ЦК-гай Ге- ...кретарь, СРР-эй Гү- ...эй Түрүүлэгшэ нү- ...ску, КПЧ-гэй ЦК-гай ... гэшүүн, ЧССР-эй ...правительствын Ту- ...нүхэр О. Черник, ...ЦК-гай Нэгэдэхи сек- ...-эй Министрнүүдэй ... Түрүүлэгшэ нүхэр ... гэгшэд заседани дээ- ...бэ.

...лоо зүбшэн хэлсэлгэ ... оршон байдалда үн-

...аседани апрелиин 25- ...

...горный ПНР-эй ... делегацитай ...улзаба

... Верховно Соведэй ... Түрүүлэгшэ Н. В. ... ПНР-эй Национальна ...инистр, генерал брони ...ельский түрүүтэй- ... Союзда албанай хэ- ... ёһоор айлшалжа ...ын Арадай Респуб- ...эй делегацитай уул-

... Оборонын министр, ...юзэй маршал А. А. ...ээндэ хабаадал-

... үнэн зүрхэнэй, ха- ... оршон байдалда үнгэ-

(ТАСС).

...эй барилга ...түргэдхэхэ

...

...Министрнүүдэй ...гэдэхи эрдэм, ...алаар Ленинскэ, ...эй шангүүдые ...комитедтэ

...

...смос-280" ...үүлэгдэбэ

...

(ТАСС).

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

КОМСОМОЛОЙ ХҮСЭН— ПАРТИЙНА ХҮТЭЛБЭРИҺӨӨ

Комсомолшууд болон залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, ажал хэрэгтэ зүбөөр һургаха асуудалнуудта манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет саг үргэлжын анхарал хандуулжа байдаг. Партиин Красноярска крайкомой зүгһөө ВЛКСМ-эй организацине ямараар хүтэлбэрилдэг тухай тогтоол үнгэрэгшэ жэлдэ КПСС-эй ЦК абаа һэн. Энэнь манай партиин өөрынгөө үнэн сэхэ туһалагша, халаан болоһон комсомолдо ямар анхарал хандуулдаг байһыень үшөө дахин эли тодоор гэршэлнэ.

Комсомолой хүдэлмэрине партийна ёһоор хүтэлбэрилхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай заабари, тогтоолнуудые бэелүүлхэ талаар партийна комитет болон эхин организацинууд горитой хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Энэ талаар Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай партийна комитедэй (секретариинь нүхэр Костенко Н. А.) хүдэлмэрине хаража үзөөбди. Нэн түрүүлэн комбинадай партком коллективэйнгээ комсомолой организациин хүдэлмэрине хүтэлбэрилхэ, комсомолшууд болон залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үдэр бүриин анхарал хандуулдаг болонхой гэжэ онсолон тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Комбинадай ВЛКСМ-эй комитедые партиин гэшүүн Валентина Кочелева гурбадахи жэлээ ударидана. Нүхэр Кочелева комбинадай партийна комитедэй гэшүүнээр һунгагданхай. Комбинадай комсомолой организациин хүдэлмэриин хэр зэргээр табигдаһан тухай, тэрэниие саашадань бүри һайжаруулха тухай асуудалнууд партийна комитедэй, мүн цехүүдэйнь парторганизацинуудай бюрогой заседани болон суглаанууд дээрэ хирэ хирэ болоод лэ харагдажа, таатай зохид тогтоолнууд абтажа байдаг юм. Комсомолой хүдэлмэриин ямар нэгэн асуудалые партийна суглаан дээрэ гү, али парткомой заседани, бюро дээрэ хаража үзэхын урда тээ һайн бэлэдхэл хэгдэнэ. Жэшээлбэл, үнгэрһэн жэлэй июлиин 25-да комбинадай партийна комитедэй заседани дээрэ ВЛКСМ-эй комитедэй тооссоон шагнагдаһан байгаа. Энэ асуудал бэлдэхын тула тусхай комиссии байгуулагдаа һэн. Парткомой гэшүүд, комбинадай, тэрэнэй цехүүдэй хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд комиссиин составта оруулагдаһан байгаа. Тэдэнэр комбинадай бүхы 17 цехэй комсомолой эхин организацинуудай, мүн ВЛКСМ-эй комитедэй хүдэлмэрине нарин нягтаар шалгажа үзэһэн, дутагдалнуудыень элирүүлһэн байха юм. Тус асуудалые парткомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсэлгэдэ комбинадай бүхы цехүүдэй начальнигууд, партийна болон комсомолой организацинуудай секретарьнар уригдаһан байгаа. Шалгалтын үедэ элирүүлэгдэһэн дутагдалнуудые усадхажа, комбинадай комсомолой хүдэлмэрине улам саашадань һайжаруулхын тула партком дэлгэрэнгы хэмжээнүүдые хараалаад, тэдэнэйнгээ дүүргэлтые хододоо шалгажа байдаг юм.

Комбинадай заһабарилгын-механическа заводой, шанаржуулгын фабрикын партийна эхин организацинууд комсомолой хүдэлмэрине шадамар һайнаар хүтэлбэрилнэ. Фабрикын партийна организациин бюрогой нэгэ гэшүүн, тодорхойлон хэлэбэл, партбюрогой секретарь Д. С. Булытов комсомолой хүдэлмэридэ туһалха харюусалгата нюураар томилогдонхой. Нүхэр Булытов комсомолой организациин секретарь Роговтой хирэ хирэ болоод лэ хөөрэлдэдэг, заабари зүбшэлнүүдые үгэдэг, хүдэлмэридэнь туһаллаг, комсомолой суглаанда хабаадалсадаг заншалтай болонхой. Эдэ бүгэдын ашаар фабрикын комсомолой организаци ажал хүдэлмэреэ һайнаар эмхидхэжэ, түрүү зэргэдэ ябалсана.

Заһабарилгын-механическа заводой бүхы комсомолшууд агитаторнуудаар томилогдоод, дааһан участогуудтаа ойлгууламжын хүдэлмэри яһала һайнаар эмхидхэнэ. Заводой комсомолшууд нютагай Советүүдэй һунгалтада бэлэдхэлэй үедэ илангаяа һайнаар ажаллаһан байха юм. Тиихэдэ энэ заводой уран һайханай бүлгэм бүхы комбинат соогоо эрхимүүдэй нэгэндэ тоологдодог. Эндэхи комсомолшууд бултадаа шахуу өөһэдынгөө даабарита ажалда оролдосотойгоор хандажа, түсэбөө хододоо үлүүлэн дүүргэдэг болонхой. Заводой комсомолой организациин хүдэлмэриин һайжаралгада партбюрогой секретарь М. Колодиной оруулһан хубита нилээд ехэ.

Комсомолой хүдэлмэридэ шударгы бэрхэ залуу коммунистнуудые шэлэн табиха асуудалда комбинадай партком, эхин организацинууд мүн лэ горитой анхарал хандуулна. Мүнөө комбинадай 17 цехэй ВЛКСМ-эй найман комитедые залуу коммунистнууд хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэй дундаһаа В. Белозеров (Холтоһоной рудник), Л. Колмагурова (продснаб) болон. бусад һайнаар хүдэлнэ.

Ажал хүдэлмэридөө оролдосотойгоор хандажа, һайн үрэ дүнгүүдые туйладаг. ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг комсомолшуудые комбинадай ВЛКСМ-эй комитет партиин гэшүүндэ кандидадаар зууршалжа байдаг. 1968 ондо эндэхи 7 комсомол хүбүүд, басагад партиин зэргэдэ абтаа. Тэдэнэй тоодо барилгын материалнуудай цехэй эрхим хүдэлмэришэн Наталья Калмынина, шанаржуулгын фабрикын механик Федор Долгошеев, энэ фабрикын флотатор Надежда Зюлькова, магазинай наймаалагша Любовь Колмагурова гэгшэд оролсоно. Үнгэрһэн жэл соо комсомолой зэргэдэ хамта дээрээ 61 залуу хүбүүд, басагад абтаһан байна. Тэдэнэй олонхинь ажалдаа һайн дүнгүүдые туйладаг хүдэлмэришэд юм.

Комсомолшууд болон залуушуулай юрэнхы эрдэм дээшэлүүлхэ ,тэдэниие политическэ һуралсалда хабаадуулха талаар мүн лэ горитой хүдэлмэри ябуулагдана. Закаменск хотын хүдэлмэришэн-залуушуулай үдэшын дунда һургуулида комбинадай хэдэн арбаад залуу хүбүүд, басагад һуралсана. Эндэхи үдэшын горно техникумдэ, мүн ороной дээдэ һургуулинуудта заочноор олохон хүдэлмэришэд һуража, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Энэ жэлдэ комсомолнуудай политическэ һуралсал урда жэлнүүдэйхиһээ һайнаар эмхидхэгдээ. Заһабарилгын-механическа заводто, коммунальна ажахын таһагта энэ хүдэлмэри илангаяа һайнаар ябуулагдана.

Үнгэрһэн жэлэй октябрь һарада комбинадай партийна комитедэй үүсхэлээр Закаменск хотын соёлой ороной дэргэдэ залуушуулай һуралсалай пункт эмхидхэгдэһэн байгаа. Пунктын начальнигаар запасай майор, КПСС-эй гэшүүн С. В. Шурупов томилогдожо, тэрэ пунктын хүдэлмэрине комбинадай парткомой секретариин орлогшо А. Г. Викулин хүтэлбэрилнэ. Комсомолшууд болон залуушуулые сэрэгэй патриотическа талаар, мүн Эхэ ороноо, түрэл партидаа дуратайгаар хүмүүжүүлгэ һуралсалай пунктын гол зорилго болоно. Энэ пунктын хэшээлнүүд һарада хоёр дахин—субботодо үнгэргэгдэдэг юм. Партийна комитедэй заседани дээрэ баталагдаһан тусхай түсэбэй ёһоор һуралсалай пунктын хүдэлмэри эмхидхэгдэнэ. Эндэ КПСС-эй, ВЛКСМ-эй райкомуудай, военкомадай, мүн бусад эмхи зургаанудай хүдэлмэрилэгшэд лекцинүүдые уншадаг, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг юм. Мүнөө комбинадай хоёр зуугаад залуу хүдэлмэришэд, алба хаагшад энэ пунктда һурана.

Комбинадай партийна комитедэй шиидхэбэриин ёһоор һара бүхэнэй һүүлшын среда «комсомолой үдэр» гэжэ соносхогдонхой. Энэ үдэр ВЛКСМ-эй комитедүүдэй секретарьнар өөһэдынгөө ажалһаа сүлөөлэгдэжэ, комсомолойнгоо хүдэлмэрине эмхидхэдэг, шухала асуудалнуудые шиидхэдэг юм.

Зэдын комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда ажалдаа һайн дүнгүүдые туйладаг комсомолшууд үдэр бүри олошоржо байна. Тэдэнэй дундаһаа Холтоһоной руднигай хүдэлмэришэд А. Пушкарев, В. Потапов, А. Базаров, «Ивановский» приискын хүдэлмэришэн Г. Афанасьев, модо бэлэдхэлэй цехэй хүдэлмэришэн А. Курмашев, электросеть болон подстанцинуудай хүдэлмэришэн Ю. Котов гэгшэд онсо шалгарна.

Апрелиин 12-то үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна коммунис субботнигто комбинадай комсомолшууд болон залуушуул бултадаа шахуу хабаадалсаһан байна. Энэ үдэр тэдэнэй хүсөөр хэдэ мянган түхэригэй сэнтэй хүдэлмэри түлөөһэгүйгөөр хэгдэжэ, олоһон мүнгэниинь түсэбтэ табан жэлэй жасада оруулагдаа.

Гэхэтэй хамта комбинадай ВЛКСМ-эй комитедэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл бии байһаар. Баян голой электростанциин, капитальна барилгын управлениин комсомолой организацинууд муугаар хүдэлнэ. Эдэ эмхинүүдтэ комсомолшуудай суглаан саг болзортоо үнгэргэгдэнэгүй, гэшүүнэй түлөөһэн саг соогоо суглуулагданагүй. Зарим комсомолшуудай зүгһөө ниитын гурим хазагайруулха, ажалһаа гээгдэхэ ябадал үзэгдэнэ. Комбинадай партком, партийна эхин организацинууд эдэ дутагдалнуудые дары усадхаха талаар таатай зохид хэмжээ абаха зэргэтэй.

Б. ВАНЧИКОВ,
манай корр.

Захаминай аймаг.

Республика соого... ажалаараа шалг... Улаан-Үдын нарин... фабрикын коллектив... Ленинэй түрэһөөр 10... лэй ойе ажалай ехэ... таар угтахын тула... оролдоно. Энэ коллектив... бан жэлэй түсэбһөө... 200 мянган метр б... гаргаха уялгатай... һан уялгаяа фабрик... лектив амжалтатай... лүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ...кын нэгэ цех соо.

П. БУРМАКИНАЙ ...

НОТ— хүдөө ажахыда

ҺААЛИИН ФЕРМЭДЭ—ШЭНЭ ГУ...

□ ***Эрдэмтэд малшадта туһална.*** ◇ **Һаалишад хоёр халаанда хүдэлдэг болоо.** □ **Фермын ажал оньһожоруулагдаа.**

Малшадай, илангаяа һаалишадай ажал мүнөө дээрээ хүндэ хүшэр, бүтээсэ багатай байна. Имагтал зоригтой, ажалша бэрхэ хүнүүд лэ энэ хүдэлмэридэ удаан ябадаг юм. Тиимэһээ ажахынуудта һаалишад дуталдана.

Һаалишадай ажалые хүнгэдхэхэ зорилгоор Буряадай хүдөө ажахын туршалгын станци ОПХ-гай һаалиин гүүртын ажал научна аргаар эмхидхэжэ захалаа. Гүүртэ дээрэхи ажалые научна аргаар эмхидхэхэ хэрэг дүрбэн шата боложо хубаарна. Энээниие нэгэ нэгээр хараха болоо һаа нимэ.

Үнгэрһэн жэлэй ноябрь һараһаа һаалишадай ажалые научна аргаар эмхидхэхэ түсэб зохёогдожо, бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ бэлэй. Эрдэмтэд нэн түрүүн үнеэдэй байрын микроклимат шэнжэлжэ, байра соохи агаарай шиигтэйе, тэрэнэй үнэр танарые, арюун сэбэрые тодорхойлжо, ажалаа шэнэ гуримаар эмхидхэхэ эрилтэнүүдтэй тааралдаһан, таараддаагүйень шэнжэлжэ үзэһэн байна. Тиихэдэнь малай байра 15,3 процент гэрэлтүүлэгдэнхэй, агаарынь 9,1 градус дулаан. 88,9 процент шиигтэй гэжэ элирүүлэгдээ. Һүүлээрнь хүдэлмэришэдэй ажал жэжэ байхадаа хэр һаатадагыень, мүн машина, түхеэрэлгэнүүдэй ямараар хүдэлгэгдэдэгые, ажалай хэр һайнаар эмхидхэгдэдэгые хаража үзэһэн.

Энэ гүүртэ Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахын хоёрдохи отделенидэ — Каленово һууриндa оршоно. Байра байдалыень шэнжэлхэдэ, гүүртын ажал научна аргаар эмхидхэхэдэ таарамжатай байба. Гүүртын 200 үнеэн дүрбэн рядтай байра соо байдаг. Гадна эндэ тэжээл буйлуулха цех, 100 тугалай байра бии. Гүүртын үнеэдые һааха, уһалха, наг шэбхыень гаргаха хүдэлмэри булта оньһожоруулагданхай. Гүүртэдэ найман һаалишан, гурбан малшан, тоо бүридхэгшэ, техник-үрэжүүлэгшэ, бригадир хүдэлнэ.

Гүүртын ажалые научна аргаар эмхидхэхэ талаар туршалгын станциин дэргэдэ творческо бригада байгуулагдаа. Энэ бригадые туршалгын станциин экономикын таһагай ахалагша эрдэмтэ-хүдэлмэрилэгшэ, экономическа эрдэмэй кандидат О. П. Сиренов толгойлдог. Юһэн хүнһөө бүридэһэн энэ бригадада туршалгын станциин экономико болон мал ажалай таһагай научна хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, энэ ажахын хоёрдохи отделениие эрхилэгшэ, гүүртын бригадир оролсоно. Бригадын гэшүүд гүүртын ажалые наринаар шэнжэлжэ үзэһэнэйнгөө һүүлээр, энээнээ үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ үргэнөөр хэлсэһэн байна. Энэ зүблөөндэ гүүртын хүдэлмэрилэгшэд хабаадажа, өөр өөрынгөө һанамжануудые хэлээ, дурадхалнуудые оруулаа. Удаань гүүртын ажалые научна аргаар эмхидхэхэ түсэб зохёогдожо, туршалгын станциин дирекцеэр бүхыдөө баталагдаа һэн.

Энэ хэрэг бэелүүлхэ **хоёрдохи шатань** гүүртын зарим ажал хүдэлмэри фотохронометражна аргаар шэнжэлэлгэһээ эхилнэ. Энэ үедэ һаалишадай, малшадай, тоо бүридхэгшын, бригадирай ажал гурбан үдэрэй туршада таһалгаряагүй фотохронометражна аргаар шэнжэлэгдэнэ. Энэ ажал ябуулха хэрэгтэ хронометражна аргын методико һайнаар мэдэхэ мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Энэ шэнжэлэлгын материалнуудай үндэһөөр гүүртын ажал шэнэ аргаар эмхидхэхэ технологи табигдаһан, һаалишан бүридэ хэды үнеэ даалгаха байһаниинь тодорхойлогдоһон. Һүүлээрнь гүүртын ажалай гурим, һаалишадай амарха саг, гүүртын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалайнгаа үедэ техникэ хэрэглэхэ гурим хэр зэргэ мэдэхэ байһаниинь нарин нягтаар шэнжэлэгдэһэн.

Гурбадахи шатын үедэ ажалай эмхидхэл, тэрэнэй гурим һайжаруулха хэмжээ ябуулганууд зохёогдоо. Эрдэмтэд болон мэргэжэлтэд шэнжэлгэ хэхэдээ, һаалишад, малшад, слесарь-наладчик, техник-үрэжүүлэгшэ болон гүүртын бэшэшье хүдэлмэрилэгшэдэй юу хэхэ уялгатай байһаниие тодорхойлһон. Гадна һаалишадай амархада, тэдэниие һэлгэжэ хүдэлхэ хүнүүдые томилхо, мүн ажалай түлөөһэнэй, һаалишадые материальна талаарнь урмашуулха хэрэг ехэ анхарагдаһан байна. Мүнөө мал ажалай хоёрдохи, нэгэдэхи классай мастернуудта салин хүлһэнһөөнь гадуур үшөө 10—20 процентынь зэргэ мүнгэн нэмэжэ түлэгдэнэ. Тиихэдэ түсэбһөө гадуур үйлэдбэрилэгдэһэн продукциһаа абтаһан мүнгэнэй 15 процент хүдэлмэришэдтэ түлэгдэдэг болонхой.

Бригада, гүүртын хүдэлмэрилэгшэдэй ажалые хоёр халаан болгожо хубаагаад, ажалай шэнэ гурим зохёоһон байна. Урдань һаалишадай ажал муугаар оньһожоруулагдаһан дээрэһээ хүдэлмэринь бултадаа шахуу гарай хүсөөр хэгдэдэг һэн. Тиихэдэ һаалишад хуушарһан технологи баримталан ажаллагша бэлэй. Эдэ бүгэдэ анхарагдажа, һаалишадай даажа абаһан үнеэдтээ хубиингаа малда хандаһандал харюусалгатай байжа, тэдэнэйнгээ ашаг шэмэ дээшэлүүлжэ байха ажалай шэнэ технологи зохёогдоһон байна. Һаалишадай ажал хүдэлмэри хоёр халаанда эмхидхэхэһээ урид энээнэй урданайхида орходоо һаалишадта ехэ таарамжатай болохо, ажалай бүтээсын нилээд дээшэлхэ, гүүртын хүдэлмэрилэгшэдэй сүлөө сагтай болохо тухай һаалишадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдаһан юм. Һаалишадай игэжэ хоёр халаан боложо хүдэлхэдэ ажалайнь бүтээсэ дээшэлжэ, тэдэнэр урданайхида орходоо багаар эсэнэ, культурно-техническэ болбосоролоо дээшэлүүлхэ сагтай болоно гээшэ ааб даа. Гадна һаалишад ажалаа научна аргаар эмхидхэхэһээ урид үнеэдые машинаар һааха технологи, үһеэ ээлжээлэн һааха схемэ шудалһан, сагаа зүбөөр гаргашалжа, үнеэдээ бүлэг бүлэгөөр эдеэлүүлжэ һураһан байна. Эндэ үнеэн бүриин, илангаяа ехэ һү үгэдэг үнеэдэй абари зан, эдисыень һайнаар мэдэхэ болоно... ямар үнеэндэ хэды... жэал, хайшан гэжэ ү... ёһотой.

Игэжэ гүүртын һаа... шадай үдэрэй гурим... Доро үгтэһэн таблица... хоёрдохи отделениин... гүүртын малшадай үдэр... хаража болоно.

Х Ү Д Э Л М Э Р И	Эхилээ час, мин.	Дүүрээ час, мин.
1. Ажалдаа ерэжэ, хүдэлмэридөө бэлдэхэ	7—30	7—50
2. Үбһэ тэжээл оруулжа, хобто хобоонуудаар тарааха	7—50	8—50
3. Силос оруулха	8—50	10—50
1. Үбһэ, һолоомо үнеэдэй хорсо соо гаргаха	10—50	12—00
5. Амарха	12—00	14—50
6. Үбһэ тэжээл оруулха	14—50	16—20
7. Үнеэдээ хотондонь оруулха саг гаргашалаа	16—20	17—20

Игэжэ малшад нэгэ халаан боложо хүдэлнэ. Тэдэнэр неделидээ нэгэ дахин амардаг байна.

Һаалишадай ажалай эмхидхэл тон наринаар шэнжэлэгдэжэ, нилээд бодомжологдоһоной һүүлээр гүүртын һаалишад март һараһаа хоёр халаанда хүдэлжэ захалба. Мүнөө нэгэ һаалишанда 50 үнеэн, гунжан даалгагданхай. Урдань һаалишан нэгэ халаанда хүдэлхэдөө 25 үнеэ һаадаг байгаа. Һаалишад игэжэ сүүдхэдээ долоон час соо ажаллана.

Һаалишан үглөөгүүр ажалдаа ерэһээр үнеэдээ эдеэлүүлжэ, хүдэлмэриингөө газарые, хобто хобоонуудаа сэбэрлэхэ, ...шаха ёһотой. Хоёр хал... хүдэлхэдөө һаалиш... үдэрэйнгөө гурим са... Юуб гэхэдэ, һаалиш... ажал нарин нягтаар... бүтээсэ ехэтэйгээр ажа... хёогдонхой бшуу. Т... лишан ажалаа урдин... соонь дүүргэхэ болон...

Ивалгын туршалга... гын ажахын хоёрдохи... нэгэдэхи гүүртын һаал... рэйнь гуримые доро үг... цаһаа хаража болон... хоёр халаанда хүдэ... сүүдхэ соо гурба дах...

Х Ү Д Э Л М Э Р И	Эхилээ час, мин.	Дүүрээ час, мин.
НЭГЭДЭХИ ХАЛААН		
1. Ажалдаа ерэжэ, хүдэлмэридөө бэлдэбэ (үнеэдээ эдеэлүүлхэ. үнеэ һааха аппарадуудаа, халуун уһатай хүнэгүүдээ асаржа, хубсаһаа һэлгэхэ)	4—30	5—20
2. Үнеэдээ һааха	5—20	7—20
3. Үнеэ һааха аппарадуудаа угааха	7—20	7—30
4. Амарха	7—30	9—00
5. Үнеэдээ эдеэлүүлжэ, хүдэлмэриингөө газар, хобто хобоонуудаа сэбэрлэхэ, үнеэдээ аршаха	9—00	12—00
6. Үнеэдээ һааха, аппарадуудаа угааха	12—00	13—00
Энэ халаанда гаргашалагдаһан саг		
ХОЕРДОХИ ХАЛААН		
1. Үнеэдээ һааха, аппарадуудаа угааха	12—00	13—00
2. Үнеэдээ сэбэр агаарта ябахыень хотонһоо гаргаха	13—00	13—20
3. Силос оруулжа, хобто хобоонуудта тарааха	13—20	14—20
4. Амарха	14—20	16—20
5. Үнеэдээ хотондонь оруулжа уяха	16—20	17—20
6. Үнеэдээ аршажа, дэбдихэрыень шэнэлхэ	17—20	18—00
7. Үнеэдээ һааха	18—00	20—00
8. Үнеэ һааха аппарадуудаа угааха	20—00	20—10
9. Үнеэдтээ үбһэ тэжээл үгэжэ, хүдэлмэриингөө газар сэбэрлэхэ	20—10	21—00
Халаан соо гаргашалагдаһан саг		

Хараад үзэхэдэ, үнеэдээ хоёрдохёо һаахадаа хоёр халаанай һаалишад нэгэ часай туршада хамта хүдэлнэ.

Малшадтал адли һаалишад зургаа хоножо нэгэ үдэр амарна. Гүүртын ажалые игэжэ научна аргаар эмхидхэхэдэ, һаалишадай ажал нилээд хүнгэржэ, һаали дээшэлжэ эхилээ.

Һаалишадай ажал научна аргаар һаянхайл Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахыда, ... рэй аймагай «Искра» ... эмхидхэгдэжэ байна ... хэрэгые үшөө һайнаар ... республикынгаа ажа... лиин фермэнүүдтэ тар... урдаа табинхайбди.

И. ХА...

Буряадай хүдөө ... туршалгын станциин ... болон хүдөө ажахы...

ТЕОРЕТИЧЕСКЭ КОНФЕРЕНЦИ

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан, «СССР-тэ социализм байгуулалга хадаа ленинскэ үзэл сурталые ажал хэрэгтэ бэелүүлэлгэ болоно» гэһэн темээр научно-теоретическэ конференци КПСС-эй Зэдын райкомой лекционно зал соо үнгэргэгдэбэ

«Кадрнуудые шэлэн оложо ажалда табиха, хүмүүжүүлхэ гол ёһонууд», «В. И. Ленин интеллигенци тухай» гэһэн темэнүүдээр энэ конференци дээрэ КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. Потепалов, аймОНО-е даагша В. И. Трофимов гэгшэд элидхэлнүүдые хээ.

Мүн Ториин больницын врач Кучинский, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшэ С. Б. Жаргалов, Оёорой совхозой ветеринарна врач Чердонов гэгшэд үгэ хэлэжэ, конференцидэ хабаадагшадай анхарал татаба.

Конференциин түгэсхэлдэ КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые [illegible]шын орлогшо Д. Д. Очиров уласхоорондын байдал тухай хөөрэжэ үгэбэ.

Тус конференцидэ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна организациин секретарьнар. райкомой хүдэлмэрилэгшэд хабаадаһан байна.

Г. БАДМАЖАПОВ.
КПСС-эй Зэдын райкомой инструктор.

Валерий Танганов Улаан-Үдын шэлэй заводто хэдэн жэл хүдэлнэ. Ажалдаа оролдосотойгоор хандажа, заводой түрүү хүдэлмэришэдэй тоодо оронхой. Тэрэнэй бүтээһэн продукци хододоо һайн шанартай байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Танганов.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

«ХҮН БОЛОХО БАГАҺАА...

Николай бүри бишыхан ябахадаа түбһэн юумээр һонирходог, элдэб хэрэгсэлнүүдые шадамар бэрхээр дархалжа шададаг һэн. Оньһон машинанууд тэрэнэй дура татадаг бэлэй.

— Хүн болохо багаһаа, хүлэг болохо унаганһаа. Магад ехэ болоходоо инженершье болохо аалам,— гэжэ Баргажанай үхибүүдэй байшангай директор Георгий Иванович Загрядский өөрынгөө һурагшаар омогорхон. нэгэтэ бэшэ хэлэдэг байгаа.

Георгий Иванович бишыхан үхибүүдтэ дуратай һэн. Зунай амаралтын үедэ ой тайгаар дахуулан аяншалжа, үдэшэндөө түүдэг носоожо, үнэн сэхээр ажаллажа ябаһан хүнүүд тухай, аглаг һайхан байгаалиин нюусанууд тухай домог зугаа дэлгэдэг бэлэй. Энэ һонирхолгой хөөрөө үхибүүд анхаралтайгаар шагнагша һэн.

Николай эсэгынгээ дайнда мордохадонь оройдоол хоёртой байгаа. Эсэгэнь түрэл Эхэ ороноо хариин хархис эзэмдэгшэдһээ хамгаалан, эрэлхэгээр тэмсэжэ унаа. Хайрата ганса эхэнь хүнэй үбшөөр үбшэлжэ, Колиингоо табатай байхадань наһа бараа бэлэй. Балшар заахан Коля үхибүүдэй байшанда хүмүүжүүлэгдээ. Манай Эхэ орон, Георгий Иванович мэтэ энэрхы һайхан сэдьхэлтэй зон Колиич «хүлыень дүрөөдэ, гарыень гансагада» хүргөө ха юм. Энээнэй ашаа туһыень эрхим ажалаар харюулха гэжэ шиидэһэн эдир залуу хүбүүн дунда һургуулияа дүүргэн тасуу техническэ мэргэжэлэй тусхай училищида һуража гараад, Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй локомотив-хабсаралгын цехтэ хүдэлмэришэнээр абтаа бэлэй.

Локомотив-хабсаралгын цех. Хэдэн олон тепловоз, электровозууд мүнөө эндэ задалагданхай, заһабари хэгдэжэ байна. Хүдэлмэришэн бүхэн схемэ дээрээ тонгойн, һайн шанартайгаар ажалаа бүтээхээр оролдоно. Үндэр томо бэетэй Николай зайн галай гүйхэ утаһануудые элдэб зүйлэй электродвигательнүүдтэ холбоно. Тэрэнэй хургадынь уян нугархайгаар хүдэлэн, шадамар бэрхээр ажалаа бүтээнэ.

— Байза, хүдэлмэришэд ажалайнгаа саг хэр хүсэдөөр хэрэглэнэ хаб? Шалгаха байна,— гэжэ бодомжолон, цех соогуур ябажа гараба.

Булта хүдэлмэришэд ажалдаа хэбэртэй. Һайса хараад үзэхэдэнь, дүрбэн хүнэй станогууд миин байжа байба. «Эдэ хүйхэрнүүд хаана гээшэ хаб? Забһарлалгын болотор үшөө 20 минута үлөө хэ юм?» гэжэ бодомжолон, Николай улаан булан соо оробо.

Үнөөхи дүрбэн эндэ домино наадажа, хүхюу шангаар хөөрэлдэжэ һуубад. Николай Бурцевай орожо ерэхыень обёорһон нүхэд анираа хатажа, урда урдаһаа хараад һуубад. Энэ наада үүсхэһэн наһажаал хүдэлмэришэн енгүүтэйгээр:

— О! Хэниие харана гээшэбиб. Комсомолой прожекторэй штабай начальник. һэ! һэ! — гэжэ энеэн татажа хэлэбэ.

— Энеэлдээдшье яахамнай. Забһарлалгын болотор үшөө 20 минута үлөө. Ажаллаха хэрэгтэй,— гэжэ Николай шиидэнгеэр хэлэбэ.

— Ажаллажа үшөө үрдихэди,—гээд тэдэнэрэй нэгэн нэмэбэ.

Соносхол гаргадаг самбарай дэргэдэ хүдэлмэришэд сугларанхай. Комсомолой прожекторэй штабай гаргаһан хуудаһа уншанад. Ажалай журам эбдэһэн хүдэлмэришэдые шоо үзэжэ, наадалан зураһан зурагыень хаража энеэлдэнэд. Ажалай үедэ домино наадажа наяруулһан хүйхэрнүүд хүдэлмэришэ нүхэдһөө тээ холохонуур гаража, ажалайнгаа газарта ошобод. Тиигэжэ зэмээ мэдэрһэн эдэ нүхэд дахяад ажалай журам нэгэтэшье эбдэхээ болиһон юм.

— Ажал хүнэй шарай шэмэглэдэг юм,— гэжэ үхибүүдэй байшангай директор Григорий Иванович Загрядскиин хэлэһэниие Николай хэзээдэшье марталаггүй. Тиимэһээ хүн зондо һайн юумэ хэхэ, хододоо үнэн сэхээр ябаха гэһэн гэрэлтэ һайхан зорилго урдаа табиһан юм. Шэнэ ажалдаа абаһаар дадахань хүшэр һэн. Электродвигательнүүдтэ зайн галай гүйхэ утаһа татахын тула тусгаар схемэ уншажа һураха ёһотой.

— Схемэеэ зүбөөр уншажа, ажалдаа анхаралтайгаар хандаа һаа, заал һаа амжалта туйлахаш, — гэжэ бригадир Юрий Изотов аха нүхэрэй ёһоор заабари хэлэжэ үгэһэн юм.

Ажалдаа дадажа, һайн шанартайгаар хүдэлмэреэ бүтээхээр оролдоһон Николай хүдэлмэришэ зоной ажал хэрэгтэйнь ёһотойгоор танилсажа, тэдээнһээ жэшээ абахаар оролдодог бэлэй. Халаанай дүүрэһэн хойно цех соогоо үлэжэ, бүтээһэн ажалаа һайса шалгажа, бэшэ хүдэлмэришэдэй ажалтай зэргэсүүлэн үздэг һэн.

Эршэтэ ажалай охин соогуур үдэр хоногууд үнгэрэн ошоо. Табан жэлэй хугасаа соо Николай Бурцев хэдэн олон электровозуудые заһабарилан гаргалсаа. Тэрэ мүнөө бэрхэ мэргэжэлтэй түрүү хүдэлмэришэдэй нэгэн болонхой. Тиигэжэ өөрынгөө мэргэжэлдэ зургаан залуу хүдэлмэришэниие һургажа гаргаа.

Тэрэнэй һурагша Анатолий Родионов һургагша тухайгаа игэжэ хөөрэнэ: «Хамта хүдэлхэдэ хүнгэн. Ходоодоо зүб заабари хэлэжэ туһалдаг» гэнэ. Анатолий Родионов мүнөө мүн лэ ... эрхим хүдэлмэришэ... Бурцев түрүү хүдэ... хүмүүжүүлэн гаргаһа... тай ябадаг.

Ажалша бэрхэ Николай... тарта тон дуратай. Т... хэйнгээ уран һайха... наадануда хабаадалсаха... ладаг, уян нугалбарита... тар наада гүйсэдхэх... ришэ нүхэдөө баясуул... түмэр замай Новосибирск... ститудта һурадаг юм. ... Бурцевай ажалдаа туй... жалта Хүндэлэлэй оло... нуудаар тэмдэглэгдэһэ... Үнгэрһэн жэлэй окт... ВЛКСМ-эй ЦК-гай ... тэмдэгээр шагнагда... хайра шагналда хүр... лай Бурцев сэдьхэл ... гэн: «Бүри һайнаар ... гээд хэлээ бэлэй. ... жэлтэй болоходоо эн... шэн хүбүүн бүри һай... ровозуудые заһаха, ... хүнүүдые хүмүүжүүл... Энээндэ булта нүхэ... даг!

А. ХА...

ҺУРАЛСАЛ, АЖАЛ, АМЖАЛТА

жахын хүдэлмэрилэгшэ- дээшэлүүлхэ hургуу- лэй саада тээ Улаан- дхэгдэhэн юм. Эндэ hу- үүд хүдөө ажахын про- бэрилхэ технологи, хи- ораци, экономико, хү- үйлэдбэри эмхидхэхэ нютагай барилга шу- рдэм наукын туйлалта- дүршэлэй дээжэ хэрэг- hуралсалай аша үрэ хү- үйлэдбэридэ тобойсо байна. Тиимэhээ ажалай арай, мал ажалай ашаг жэ, ажал научна аргаар дэг болоно.

урбан жэлдэ манай hур- мэргэжэлтэд дүүр- 535-ниинь бригадир, дые даагшад, отделени- лэгшэд болоно. Һур- маҕтал үйлэдбэриин тын хүтэлбэрилэгшэд, дад экономическа кадр- саhан юм. Энэнь ойл- Юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, мнай хүдөө ажахыда той hуури эзэлнэ. Хоёр- овхозуудые хүсэдөөр соондо оруулхын тула ехэ ажал ябуулагдаха

оо эхилжэ экономист- аха талаар ехэ хү- ябуулагдажа, шадамар оо бүридхэдэг, шэнжэл- эй тоо нилээд олошо- ондо бии байгаа 920 болон тоо бүридхэгшэ- иил гурбаниинь дээдэ 118-ниинь дунда й байhан байбал, 1968 мнай тоо 1083 болоо. уудай 97-ниинь дээдэ 436-ниинь дунда Энээн дээрэhээ ажа- экономическа хүдэлмэ- hайжарhан байна. Бү- уд журнально-ордерно оронхой. Мүн колхо- тоо бүридхэлгэ зарим ржа, тоосоон саг бол- хэгдэдэг болоо. Гадна та тоо бүридхэхэ бү- й машинанууд хэрэг- лэжэ, энээндэ мүнгэн аргашалагдадаг боло- а. Урдань колхозуудай соон мартын hүүл ба- ажа дүүргэгдэдэг байгаа hаа, мүнөө февралиин эхеэр табигдана. Тиигэжэ ажахын тоосоо хаа хаанагүй нэбтэрүүлхэ арга боломжо бии болоо гээшэ.

Тиибэшье бухгалтернууд болон тоо бүридхэгшэднай бүхыдөө экономическа хүдэлмэриин түрүү арга дүршэл шудалжа ажалдаа хэрэглэнэ гэхын аргагүй. Тиимэhээ тэдэнние үшөөл hургаха хэрэгтэй.

Эдэ hүүлэй долоон жэлдэ hургуулидамнай 1474 техник-үрэжүүлэгшэд hуража гараа. Тиигэжэ искусственна үрэжүүлгэ хэрэглэгдэжэ, хонин hүрэгэймнай, адууhа малаймнай үүлтэр hайжаржа, жэл бүри ехэ нооhо хайшалдаг, олон түл абадаг, мяха, hү ехээр гүрэндэ тушаадаг болообди. Жэшээнь, 1966 ондо республика дотор 258 пунктда 42950 үнеэн искусственна аргаар үрэжүүлэгдэhэн байбал, 1968 ондо энэнь 55 мянганда хүрэhэн байна. Энэ хугасаада үнеэн бүриhөө жэлдээ, тэрэ үеынхитэй сасуулхада, 391 килограмм ехэ hүн абтадаг болонхой. Мүн зуун эхэ мал бүриhөө тугал, хурьга олоор абтажа захалаа. Хараад үзэхэдэ, техник-үрэжүүлэгшэдэй шадабариин зэргээр лэ амжалта туйлагдаhан байна.

Манай hургуули дүүргэhэн «Прибайкалец» колхозой техник-үрэжүүлэгшэ М. И. Радионова 345 үнеэ искусственна аргаар үрэжүүлжэ, 90,8 процент түл абаhан. Тиихэдэ Оёорой совхозой техник-үрэжүүлэгшэ И. М. Крюков энээнээ 99 процентдэ хүргэhэн байна.

Нёдондо 133 хүн нооhо илгаха мэргэжэлтэй болoжо гараа. Мүнөө жэл энэ талаар үшөө 150 хүн мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ юм. Нооhо илгаха мэргэжэлтэй хүнүүдые, лаборантнуудые hайнаар hургаhан дээрэhээ республикын ажахынуудта энэ хүдэлмэри урдынхиhаа шапартайгаар хэгдэдэг болонхой. Манай hургуулиин дэргэдэ тусхай курсануудта нэгэнтэ бэшэ hураhан нүхэд Гомбоев (Захаамин), Петров (Бэшүүр) гэгшэд мүнөө заашье алдуугүйгөөр нооhо илгадаг юм.

Зүгөөр республикын зарим ажахынуудта нооhон үшөөл муугаар илгагдажа, ажахыда ехэ хохидол ушаруулна. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз hүүлэй гурбан жэлдэ нооhо илгаха курсануудта хүнүүдые эльгээхээ болинхой. Энээн дээрэhээ нёдондо муугаар илгагдаhан нооhо гүрэндэ тушаажа, яhала гарзатаа. Тиихэдэ Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхоздо энэ хэрэг анхарагданагүй.

Механизаторнууднай hүүлэй жэлнүүдтэ кукурузын, хартаабхын, тарянанай баян ургаса хуряадаг болонхой. Жэшээнь, Түнхэнэй аймагай Саянай совхоздо Павел Жапович Аюшеевэй хүтэлбэрилдэг звено жэл бүри гектарhаа 500 центнер кукурузын набша намаа хуряана. Нүхэр Аюшеев энээнhээ урид манай hургуулида тракторна бригадын бригадирай гурба hарын курса дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр ажахыдаа агрономтойгоо хамта трактористнуудай hуралсал эмхидхэжэ, тэдэндэ кукуруза ургуулха агротехникэ шудалуулhан. Партиин райком энэ звёногой дэргэдэ түрүү дүй дүршэл шудалха аймагай кукурузашадай hургуули эмхидхэhэн.

Туранай совхозой отделенине эрхилэгшэ С. С. Сыренов манай hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр Хойто гол нютагаа ерэжэ, отделениингээ hалбаринуудые хайшан гэжэ олзотой болгохоёо бодомжолжо эхилhэн. Тэрэ нэн түрүүн 100 гектар намаг хатаажа, үбhэ тэжээл ехээр хуряадаг болохоор шиидэбэ. Отделениинхидэй энэ хүшэр зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлhэн дээрэhээ ехэ үбhэ тэжээл абтажа, үнеэн бүриhөө 300—500 литрээр hү hаалинь нэмээ.

Луговодуудай олоороо hуралсажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлhэнэй ашаар республика дотор hүүлэй 2-3 жэлдэ сабшалангай ургаса нилээд дээшэлээ. Энэ талаар дүршэлтэй болоhон луговодууд олон. Нёдондо республикымнай 100 гаран луговод гектар бүриhөө 20 центнерhээ дээшэ ургаса хуряаhан байна. Жэшээнь, Улаан-Үдын аймагай «Дружба» колхозой луговод нүхэр Чебунинай бригада нёдондо 260 гектар сабшалангай тус бүриhөө 30 центнер ургаса абаа.

Үнгэрhэн хабар 90 лугомелиоративна отряд болон бригада шэнээр байгуулагдажа, тэндэхи бригадирнуудай hуралсал эмхидхэгдэhэн. Отрядуудай начальнигууд, бригадирнууд hургуулида hуража байхадаа органическа болон минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хүрьhэндэ оруулха түрүү дүй дүршэл, сабшалан дээрэ хүдэлхэ машинануудые шудалhан.

Гадна hургуулимнай уhа сасажа газар уhалуулха түхеэрэлгын 25 машинистые hургажа гаргаа. Нёдондо ажахынуудта эмхидхэгдэhэн агротехническэ кружогуудта 282 луговод hуралсаа. Иигэжэ луговодууднай нёдондо урда жэлэйхиhээ 80 мянган центнер ехэ үбhэ ургуулжа абаа бшуу.

1964 он хүрэтэр зүгышэдэй ажалда анхарал багаар табигдагша бэлэй. Харин hүүлэй гурбан жэлдэ манай hургуулида 107 зүгышэд hуража, зүгыhөө абтадаг олзоёо таба дахин дээшэлүүлээ. Манай hургуулиие дүүргэhэн зүгышэн А. П. Филонов 1965 онhоо эхилжэ республика дотороо түрүү hуури эзэлнэ. Жэлдээ тэрэ зүгын бүлэ бүриhөө 60—70 килограмм тоho суглуулна.

Эдэ жэлнүүдтэ hургуулидамнай совхозуудай отделенинүүдые эрхилэгшэд, бригадирнууд болон гүүртэнүүдые даагшад hуража, мэргэжэлээ яhала дээшэлүүлээ. Манай hургуулида hураhан Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой гүүртые даагша Ф. А. Мальцев, Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой механик А. К. Хомяков болон бусадай ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, продукциингаа өөрын үнэ сэн нилээд хямдаруулhан тухай тус ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд hайн hайханаар хэлсэдэг. Иимэ жэшээнүүд олон.

Республикын олонхи ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд дунда шатын хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдэй hуралсалда ехэ анхарал хандуулна. Жэшээнь, Кабанскын аймагай Байгалай совхоз урдань экономическа талаараа ехэ hула ажахы байhан юм. Тэрэнэй директор А. Г. Шалангов энэ совхоздо хүдэлжэ захалhаар лэ кадрнуудаа hургаха, мэргэжэлыень дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээ бэлэй. Гурбан жэл соо совхозой бүхы бухгалтернууд, тоо бүридхэгшэд, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд hуража гараа. Гадна ажахы дотор механизаторнуудай агротехническэ hуралсал эмхидхэгдэhэн байна.

«Прибайкалец» колхоз мүнөө республикымнай түрүү ажахынуудай нэгэн болоно. Колхозой түрүүлэгшэ А. А. Шатов хүтэлбэрилэгшэдэйнгөө ажал зүбөөр эмхидхэжэ, тэдэнээ hургуулида hургажа, ажахынгаа hалбаринуудые нилээд хүгжөөгөө.

Зүгөөр республикын зарим ажахынуудта хүтэлбэрилхы кадрнуудые hургаха хэрэг хүсэд анхарагданагүй. Яруунын аймагай «Дружба» колхоз урдань түрүү ажахынуудай нэгэн байhан. Теэд эдэ hүүлэй табан жэлдэ ажахыhаа нэгэшье хүн hуража, мэргэжэлээ дээшэлүүлээгүй. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд «hургаха хүн үгы» гэhэн шалтаг баридаг. Гадна энэ ажахы дотор механизаторнуудай hуралсал муугаар эмхидхэгдэнхэй. Иимэhээ ажахыдань дутагдалнууд олон, үйлэдбэриинь гаргаша айхабтар ехэ байhаар.

Захааминай, Хэжэнгын аймагай ажахынууд hургуулида хүнүүдээ 15—20 үдэр хожомдуулжа эльгээдэг.

Нёдондо hургуулидамнай 900 хүн hуража гараа. Энэ жэл 1212 хүн hуража, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхэ юм. Эдэнэймнай 415-ниинь колхоз, совхозуудай дунда хүтэлбэрилэгшэд болоно. Мүнөө hургуулидамнай хамта 252 хүн hуража байна.

Энэ жэл hургуулиин шэнэ байшан баригдажа дүүрэхэнь. Эндэмнай 300 хүн hураха болоно. Тиихэдэ 261 хүнэй байха хамтын байра, хүдөө ажахын машинануудай павильон, гараж болон бэшэшье барилганууд бүтээгдэнэ. Тиигэжэ hуралсалаа бүри hайжаруулха аргатай болохо байнабди.

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленум дээрэ хүдөө ажахые улам хурданаар хүгжөөхэ, хүтэлбэрилхы кадрнуудые олоор hургаха тогтоол абтаhан юм. Тиимэhээ хүдөөгэй ажалшадай мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө үеын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно.

А. ЕГОРОВ,
Буряадай хүдөө ажахын кадрнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуулиин директор.

Зураг дээрэ 1. Отделение эрхилэгшэд hуралсалайнгаа үедэ үнеэ hааха «Даугава» түхэлэй оньhон машинатай танилсана. 2. Гүүртэнүүдые даагшанар хэшээлэйнгээ үедэ.

Авторай фото.

БЭШЭГЭЙ МҮРӨӨР ШАЛГАХАДА

РЬГАД ГАРЗАЛАА. ХЭН ЗЭМЭТЭЙБ?

hамгантаяа «Улаан Оронго» колхозой хониндо ажалла- Хонидnай зуhаг. Мүнөө хурьгалжа дүүрүүтэй байна. манай колхозой ноёд хэрэгсээнэгүй гээшэ ха. Хурьгад гарзална. 545 эхэ хонидhоо мүнөө 270 хурьгатайбди.

олзой конторо таба дахин ошожо хүниие эреэб. Хүниие табинагүйл даа. Хоёр хүн хайшан гэжэ энэ ажалай урда иб. Мартын 1-hээ 11 болотор хурьгадтамнай комбикормо гаа. Асархабди гээд лэ асарнагүй. Ходо конторо ошогүы ха юм даа. Манай отарада ерэжэ хараад, хэмжээ рэлөөр абхуулхыетнай хүсэнэлби.

Хонишон Норбо-Самбу БАДМАЕВ.

лдёо бэшэг абаhаар байра ошожо хараhан, хамта хүнүүдтэйнь, айл аймаг хөөрэлдэhэн, колхозой , парткомой секретарь- hан байнабди. Тиихэдэ л үзэгдөөб?

энэ отарада шэнэ түл ап абтаhан, хурьгадынь hан, хонид хурьга хая- Хонишоной хэлэhэнэй хурьган үхэhэн, 65 хурь- гаража хосороо. 26 хо- хурьга хаяhан байшоо. рээ энэ отарада 260 ниды үлэнхэй. Тиигэжэ и хонин бүриhөө орой- гаран хурьган түлжүү- йна.

жэлдэ бүришье бира- 1968 оной февраль hа- отарада хурьгадай олоор , колхозой правлени ээ байhан хонишодые гаргаад, Норбо-Самбу- ндонь табиhан байгаа. ээн ажалда хүдэлжэ мээстанай бүлэ отарын hайжаруулжа шадаагүй. бүриhөө минил 19 болгоhон байба.

бүгэдэhөө колхозой маршье тобшолол хээ- дые hэлгэhээрээл hа- шоо. Хурьгадай олоо- манай ушар шалтагаа- на шадаагүй.

е зохидоор түлжүүлхэ- дуталдаhан байгааб? и түл абаха байрань дан хүйтэн hэн. Урдуурхи ехэ ехэ сонхонуудынь нэгэ дабхар шэлтэй байжа, тэрээгээрнь хүйтэн ороо. Зүгөөр тэдэ сонхонуудайнь рамануд хоёр дабхар шэлтэй байхаар хэгдэнхэй.

— Энэ үбэлэй шанга хүйтэндэ нялха хурьгадые абаха байра соо уhанай хүрэхөөр хүйтэн байгаа. Эдэ сонхонуудhаа hалхи hүрьежэ, сэн бун бологшо hэн. Байрын хойто ханань мүльhэтэшэхэ. Үhэ ноohогүй меринос хурьгад хаанаhаа иимэ хүйтэниие тэсэхэб даа,— гэжэ эндэ түл абалсаhан Буряадай хүдөө ажахын институдай ветеринарна факультедэй 5-дахи курсын студент Буян Надмитов мэдүүлбэ.

Хэрбээ энэ байра соо ерэхэ жэлдэ түл абаха гэбэл, тэрэниие hайса дулаалхаар. Сонхонуудыень дабхар шэлтэй болгохо, хойто ханыень hайса хаяалха гү, али досоо талаhаань дабхар хана хэжэ, хоорондонь хохир гү, али хюрөөгэй хибэдэhэ хэхээр гэжэ hанагдана.

Хоёрдохёор, түл абалгын үедэ хаамагууд, хаалтанууд үгы тооной байжа, хурьгадаа голодог түлгэ, зуhагуудые амяарлахань бэрхэтэй байгаа. Тиимэ хаамаг хаамжанууд дутамаг гэжэ колхозой правленидэшье мэдээжэ hэн. Теэд намартаа тэрэниие хэхэ, хүсэлдүүлхэ талаар ямаршье хэмжээн абтаагүй. Хонишодшье энээндэ анхаралаа табяагүй.

Харин хурьгадай олоороо гаража захалхада, бэлдэгдэhэн хаамагууд үгы тооной байжа, сакмануудые илгажа хааха аргагүйдөө. Колхоздонь тёос байхагүй. Аргаа ядахадаа хонишод байрынгаа оройн хёосо хуулажа, хони хурьгадаа илгажа хааха баатай болоо hэн.

Эдэ бүгэдые хонишодой зэмэ гэжэ тоолохын аргагүй. Колхозой правлени иимэ байдалые мэдэжэ байгаад, түл абалгын урда тээ хэмжээ абаагүй.

Нүгөө талаараа түл түрэсын муугаар абтаhанда хонишодойшье гэм зэмэ бии. Түбхын түрүүндэ хонишод зун, намарай сагта hүрэгөө hайса таргалуулжа шадаагүй. Тиимэhээ олонхи хонидынь hайн дэлэнгүйгөөр. хурьгадаа садхааха hүгүйгөөр түрэhэн байна бшуу. Энэ ушарта хонишод обёосой гурилаар кисель бэлдэжэ, хурьгадаа тэжээхэ баатай болоhон.

— Бэлшээри муутай байгаабди, — гэжэ ахалагша хонишон бэеэ сагааруулхые оролдоно.

Хэды тиимэ байгаашье hаа, Оронгын талада бэлшээри элбэг, намартаа тарялан захаhаа. Оролдоhон хүн хонидоо таргалуулха аргатай байгаа. Нёдондо бэлшээриин ногооншье hайн hэн.

Хонидой олоороо хурьга хаяhанда, дутуу хурьга түрэhэндэ хонишод зэмэтэй байна. Юуб гэхэдэ, хээли ехэтэй болоhон хонидоо тэдэнэр зүбөөр эдеэлүүлжэ, уhалжа шадаагүй, байраhаань гаргахадаа ехээр шахасалдуулаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Олон зоной мэдүүлhэнэй ёhоор, ахалагша хонишон Норбо-Самбугай hамган—хоёрдохи хонишон Очир-Ханда ажалдаа бүхы хүсэеэ табидаггүй гэжэ элирээ. Тэрэ түл абалсахын орондо заримдаа колхозой центр ерээд, архидажа ябаhан байха юм. Иигэжэ ажаллахада юун аша үрэ гарахаб даа.

Хонишон гомдол бэшэхэдээ, ажаллаха хүнүүдээр дутуу байгаабди гэжэ тоолоно. Тэрэниие хүсэд зүб гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, колхозой правлени декабрь hарahaа захалжа энэ отарада Бадмаевтанhаа гадна үшөө нэгэ хүниие үгэhэн. Февраль hарада хоёр хурьгашад хүдэлөө. Мүнөө үедэ баhал хоёр басагад эндэ ажаллалсана.

Зүгөөр түл абалгын үедэ туhалхаяа ерэhэн хүнүүдынь hэлгэгдэhэн байгаа.

— Туhалхаяа ерэhэн хүнүүдые багтаадаггүй айл, түл абалгын үедэ тиишэ ошожо хүдэлхэ хүниие бэдэржэ зобообди,—гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлбэ.

Энэньшье зарим талаараа зүб гэжэ хүнүүд лаблана. Теэд хурьгашадаар баhал дүршэл шадабари багатай хүнүүдые томилhон байха юм. Үнгэрэгшэ жэлэй байдалые хараадаа абажа, колхозой правлени энэ отарада ажаллаха дүршэлтэй хүниие хурьгашанаар табиха байгаа гэжэ hанагдана. Тэрэ бүтээгүй.

Мүн март hарын эхеэр хурьгадта эдюулхэ комбикормо нэгэ хэдэн үдэр таhалдаhан байна. Энэнь нялха малда баhал тодхор үзүүлhэн байха юм. Зүгөөр колхозой правлени тэжээлэй нормын ёhоор энэ отарада үбhэ, таряа талханай зүйл үгэжэ байhан.

Тиигэбэшье энэ отарада бэрхэшээлтэй байдалай тохёолдоод байхада колхозой хүтэлбэрилэгшэд яаралтай хэмжээ абаагүй байшоо.

Зооветеринарна мэргэжэлтэд энэ отарада ябадагшье байбал, ажалай эмхидхэлэй дутагдалнуудые усадхаагүй.

Хонидой олоор хурьга хаяhанда, шэнэ түл гарзалуулhанда артелиин правленишье, хонишодшье зэмэтэй.

Энэ отарын байдал дээрэhээ ямар тобшолол хэхээр бэ гэхэдэ, «Улаан Оронго» колхозой хүтэлбэрилэгшэд хонин ажалдаа гол анхаралаа үшөөл хандуулаагүй байhаар гэжэ hанагдана. Саашадаа артелиин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд отара бүхэнэй байдалые зүбөөр сэгнэжэ, түл абалгын үедэ гараhан дутагдалнуудые ерэхэ жэлдэ дабтахагүйн тула хэмжээ абаха уялгатай. Мүн энэ жэлэйнгээ үбэлжэлгые гарзагүйгөөр захадань гаргаха, хонидой зуhаха газарые зохидоор түхеэржэ, hүрэг бүхэниинь бэлшээн таргалуулха шухала.

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

АЙМАГАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ ХУУДАҺАНУУДҺАА

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаhан Түнхэнэй совхозой коллектив үндэр бүтээсэтэ ажалаараа алдаршана. Эдэнэр харууhалдаг малайнгаа шэгнүүр нэмээхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорhооонь урид, апрелиин эхин багаар 100 процент дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Ажахын малшад арга боломжоёо тооложо үзөөд, хоёрдохи кварталда зургаа hарын даабариhаа гадуур малайнгаа шэгнүүрые 160 центнер хүрэтэр нэмээхэ зорилго урдаа табиба.

Гахайшан Н. Трофимова, мал адуулагшад Г. Домышев, Г. Буртигаров, Д. Тапхаева, В. Демин гэгшэд эрхим ажалаараа суурхана. Эдэнэр харууhалдаг малайнгаа шэгнүүрые hара бүри үлүүлэн дүүргэдэг юм.

«САЯАН».

МҮРЫСЭДЭГ АЖАХЫНУУДТА

XXI партийна съездын нэрэмжэтэ колхозой тарянанай поли тээhээ трактор агтын гаhар аялга задалдаг болобо. Ушарынь хэлэхэдэ, тус ажахын механизаторнууд тарянанайнгаа талмайе борнойлжо эхилээ. Колхозой дүрбэн механизатор гурбан үдэрэй туршада 500 гаран гектар талмай борнойлhон. Тиихэдэ тарялан уhалалга түлэг дундаа оронхой. Энээнhээ гадна, ажахын хүдэлмэришэд тарянанай, сабшалангай газар дээрэ үдэр бүри наг шэбхэ гаргана, тэрэнээ тараана.

Мүрысөөндэ оролсоhон «Рассвет» колхозой сабшалан дээрэ 4000 тонно наг шэбхэ гаргагдаба. Шэбхэ зөөлгын даабаритай дүрбэдэхи бригадын оньhожоруулагдаhан звено бусадhаа hайн амжалтатай. 40 гектар сабшалан, 30 гектар тарянанай талмай эдэ үдэрнүүдтэ уhалагдаба.

«БИЧУРСКИЙ ХЛЕБОРОБ».

ҺУРАГШАД БЭЛДЭНЭ

Сэлэнгын аймагай Гусиноозерск хотын найман жэлэй hургуулиин баяр ёhололой жагсаал дээрэ апрель hара ажалай ленинскэ вахтын hара гэжэ соносхогдоhон юм. Тиин hургуулидань «5» гэhэн сэгнэлтын жаса байгуулагдаhан байгаа. Энээнhээ гадна, элдэб конкурс, субботник, экскурсинуудые үнгэргэхэ түсэб табигдаhан байха. Субботнигой үнгэргэгдэхэдэ hурагшад хотынгоо 4, 5-дахи номернуудай хүүгэдэй саадай газаагуурхиие сэбэрлэhэн, комсомолшууд Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, сабшалан дээрэнь наг шэбхэ гаргалсаhан, сэбэрлэлсэhэн байна.

«УЛААН СЭЛЭНГЭ»

ЭРХИМ МЕХАНИЗАТОРНУУДТА — ДЭЭДЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ

Хабарай тарилгын урда тээ аймагай ажахынуудай механизаторнууд комиссиин шалгалта гаража, мэргэжэлээ дээшэлүүлhэн үнэмшэлгэ абаба. Һаяхан аймагай комиссиин гэшүүд Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ошожо, механизаторнуудые шалгажа үзэhэн байна. Трактористнууд П. В. Доржиев, В. Д. Семенов гэгшэд шалгалта дээрэ эрхимүүдэй тоодо оролсожо, «Нэгэдэхи классай тракторист-машинист» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Мүн трактористнууд В. И. Зарубин, Б. Н. Жигжитов гэгшэдтэ «Хоёрдохи классай тракторист-машинистнүүд» гэhэн үнэмшэлгэ барюулагдаба.

Һаяар аймагай комиссиин гэшүүд «Красный Октябрь», XXII партсъездын нэрэмжэтэ, «Победа», «Дружба», «Коммунизмын зам» колхозуудта ошожо, тракторист, комбайнернуудай техникэ хэр зэргэ шудалжа байhан тухай шалгажа эхилхэнь.

«АЖАЛАЙ ТУГ»,
Захаамин.

СУУЛГЫН ШУБУУШАДТА

Суулгын совхозой шубуушад ажал хэрэгээрээ аймаг соогоо үниинhөө хойшо алдаршадаг. Түс ажахын шубуунай фермэдэ Бимбасу Банзаракшеева, Дашима Ленхобоева гэгшэд ажалладаг юм. Энэ жэлые ажахын шубуу үсхэбэрилэгшэд шэнэ түсэбтэйгөөр, шэнэ хүсэл эрмэлзэлтэйгээр эхилбэ. Үнгэрhэн гурба hарын туршада совхозой шубуушад гүрэндэ үндэгэ худалдаха ажахынтаа гурбан кварталай түсэб дүүргэжэ, аймаг соогоо суурхуулба. Квартал соо 130 мянган үндэгэ гүрэндэ тушааха hаа, тэрэнээ 195 мянга 680 болгожо шадаа бшуу.

Эдэнэр хоёрдохи кварталда бүри hайнаар ажаллажа, олон үндэгэ суглуулжа гүрэндөө тушааха зорилготой. «Энэмнай Владимир Ильичэй ойн баярай жэлдэ бидэнэй бэлэг болохо» гэжэ ажахын эрхим шубуушад мэдүүлнэ.

«ЛЕНИНЭЙ ЗАМ».

Мухар-Шэбэр.

ОМОЛИИН ТҮРЬҺЭНЭЙ АЯНШАЛГА

Зүүн Сибириин загаhанай түрьhэ эльгээдэг үйлэдбэриин станциин хүдэлмэрилэгшэд омолиин 240 мянган түрьhэ Япон руу самолёдоор эльгээhэн байна. Мүнөө Красноярскын нуур, сөөрэмүүдтэ табигдахаар миллион хахад түрьhэн аян замда бэлэдхэгдэжэ эхилбэ. Мүн Волховско загаhа үсхэбэрилгын завод Ладожска нуурта омолиин жараахай табиха зорилгоор арбаад миллионhоо дээшэ түрьhэ абаашаха юм.

Хэдэн жэлэй урда тээ тус заводой абаашаhан омолиин түрьhэн тэндээ таараhан байна. Мүнөө томо болоhон омоли Волхов мүрэндэ, тэрэнэй татуурнуудта олоороо үзэгдэдэг болонхой. Томо болоhон омоли шэгнэжэ үзэхэдэ, нэгэниинь 300—400 грамм болоно.

«БАЙКАЛЬСКИЕ ОГНИ».
Кабанск.

...ХИ БАЙДАЛ

(ТАСС). Ливанай бухы соо байдал тогтоогдон- рхи байдалые яарал- ы хэлсэhэн Министр- энээн тухай шиидхэ- эд Бейрудэй радио мэ- а. Палестинын парти- ян, Бейрутдэ ба Ли- ородуудта демонстра- этэй аюулгүй байда- сэнүүдэй тулалдаhан- н, эршэн байдал ша- болоhон байгаа. Онсо жалан, информациин хэблэл, нийтын ор- болон партинуудай үйлнүүдтэ хиналта а тээнь тогтоогдоhон саашадаа үргэлжэ- йна.

КОМАНДНА ТУШААЛТАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Арадай армиин дээдэ зэргэтэ командна составай зүблөөн апрелиин 23-да Прагада болоо гээд ЧТК агентство мэдээсэбэ. ЧССР-эй правительствын программна мэдүүлгын ба Чехословакиин Арадай армиин ябуулга хэхэ программын ёhоор армиин зэhэнги бэлэн байлгые, дайшалхы шадабарине саашадань дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсээ.

Дотоодын политическэ ба уласхоорондын шухала асуудалнууд тухай КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Федеральна суглаанай түрүүлэгшэ П. Колотка зүблөөн дээрэ элидхэл хээ. Удаань зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зэhэнги бэлэн байлгые, дайшалхы шадабариие саашадань дээшэлүүлхэ тухай Национальна обороны министр М. Дзурай, Чехословакиин Арадай армиин генеральна штабай начальник генерал-лейтенант К. Русовай, Чехословакиин Арадай армиин главна политическэ управлениин начальник генерал-лейтенант Ф. Бедржихэй элидхэлнүүд хэгдээ.

Канадын компартиин ЦИК-эй мэдүүлгэ

ОТТАВА. (ТАСС). Канада НАТО ба НОРАД-hаа (ПВО-гой канадско-американ командовани) гараха, сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй политика бэелүүлхэ, сэрэгэй бүхы бүлэглэлнүүдые тарааха ябадал туйлаха ёhотой гээд Канадын Компартиин генеральна секретарь Уильям Каштанай компартиин ЦИК-эй зүгhөө хэhэн мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Канадын аюулгүй байдал хангахын тулада США-гай туhамарша болохогүй, харин уласхоорондын шахардуу шанга байдал hуларуулха оролдолго гаргаха, аюулгүй байдалай асуудалаар нийтэ Европын зүблөө зарлаха тухай дурадхалые дэмжэхэ хэрэгтэй гээд У. Каштан мэдүүлээ.

Үнэхөөрөө бэеэ даанхай политика хадаа Канадын сэрэгүүдэй НАТО-hаа гараха, тэдэниие тараан табиха ябадал хамагай түрүүндэ хараалха ёhотой. «Канадын бүрин эрхэдэ имагтал американ империализм бодото аюул тохёолдуулжа болохо байна гээд мэдүүлгэ соо онсолон тэмдэглэгдэнэ. Пентагоной түсэбые дэмжэхын орондо Канадын правительство ороноо ядерна зэбсэггүй зоно гэжэ соносхохо ёhотой ха юм.

КНДР-эй правительствын мэдүүлгэ

ПХЕНЬЯН. (ТАСС). США-гай тагнуулай томо самолёдой апрелиин 15-да КНДР-эй агаарай хилые даbahантай дашарамдуулан, КНДР-эй правительствын хэhэн мэдүүлгэ эндэ толилогдоо. Энэ самолёт Корейн Арадай армиин авиацяар буудуулан унагаагдаhан байгаа гэжэ мэдээсэгдээ hэн. Ороной газар дээгүүр тагнуулай самолёдые ниидхүүлгэ КНДР-тэ харша ябуулга, сэрэгэй харата аашa гэжэ мэдүүлгэ соо тоолоqдоhон байна.

США-гай президентын захиралтын ёhоор американ сэрэгэй олон кораблинууд КНДР шадарай уhан соогуур асарагдана, тиихэтээ хамта Урда Корейдэхи американ сэрэгүүд, Урда Корейн туhамаршадай сэрэгүүд зэhэнги бэлэн болгогдоно. Энээнhээ уламжалан, Корейдэхи оршон байдал мүнөө угаа шахардуу шанга болоо гээд мэдүүлгэ соо саашадаа хэлэгдэнэ.

Американ империализмын ээрхэг түримхэй ябуулгаhаа уламжалан, Корейдэхи байдалай шахардуу шанга болоhондо анхаралаа ехээр хандуулхыень, тэдэнэй иимэ убайгүй муухай ябуулгануудые эрид шууд буруушаахыень уряалан эб найрамдалда дуратай бүхы гүрэнүүдтэ, дэлхэйн арадуудта КНДР-эй правительство, Корейн арад хандана.

Пекинэй радиогой мэдээсэл

Пекинэй радиогой мэдээсэhэнэй ёhоор, «КПК-гай бүхэхитадай IX съезд» апрелиин 24-дэ Пекиндэ хаагдаhан байна. Центральна Комитедэй hунгагдаhан тухай соносхогдоо.

(ТАСС).

Дайнда бэлдэнэ

БОНН. (ТАСС). Баруун Германиин «Мессершмит-Бельков» гэжэ тон томо авиационно концерн замбуулинай ябуулагша-ракетэнүүдые, хэмэл одонуудые хүгжөөхэ ба бүтээхэ хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулдаг болонхой.

Ракетэ ба ракетнэ техника бүтээхэ мэргэжэлтэй болоjо байhан Баруун Германиин энэ тон томо сэрэгэй концерн яаралтайгаар зэбсэгжэхэ гэhэн боннско хараа шэглэлые бэелүүлгэдэ туhална гээшэ.

ХОЙТО ИРЛАНДИДАХИ БАЙДАЛ

ЛОНДОН. (ТАСС). Хойто Ирландида шахардуу шанга байдал үргэлжэлhөөр. Ороной томо томо хотонуудта болоhон демонстрацинуудай hүүлээр буруушаалгын хүдэлөөн Хойто Ирландиин ниислэл Белфаст хотодо дэлгэрээ.

Белфастда хүрэжэ ерэhэн гү, али гаража ошоhон автомашинанууд полициин тон нарин шалгалта, нэгжэлтэдэ ороно.

Англиин 2.500 үлүүтэй солдадууд правительствын байшангууд, Хойто Ирландидахи промышленна шухала байшангуудые хиналтадаа абанхай.

ЛОНДОН. ТАСС-ай корреспондент В. Никитин иигэжэ дамжуулна:

Өөhэдынгөө эрилтэнүүдые дэмжэн, hүүлэй үедэ хэдэ хэдэн хүсэтэ ехэ демонстрацинуудые хэжэ, гражданска эрхые хамгаалагшадай хүдэлөөндэ хабаадагшадта Хойто Ирландиин засагаархид зарим буултануудые хэхэ баатай болоо. «Нэгэ хүн нэгэ дуутай байха» гэhэн гол ёhонуудта үндэhэлhэн hунгуулиин хуули байгуулха тухай Хойто Ирландиин зонхилхы юнионис партиин парламентска фракци олонхиин 28 дуугаар шиидхээ. Энээниие арсажа 22 хүн дуугаа үгэhэн байна.

Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөн

ПАРИЖ. (ТАСС). Вьетнам тушаа Париждахи зүблөөндэ хабаадагшадай арбан дүрбэдэхи заседани эндэ апрелиин 24-дэ Клебер үйлсэдэхи уласхоорондын конференцинүүдэй байшан соо нээгдээ.

Сирханиие саазалан алаха шиидхэбэри

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Сирхан Сирханиие саазалан алаха гэhэн шиидхэбэри присяжна заседательнуудай жюри Лос-Анджелеста гаргаа.

Сенатор Роберт Кеннедиие харата сэдьхэлээр алаhанай түлөө Сирхан гэмтэй гэжэ жюри урда тээнь мэдэрhэн байгаа.

Саазалан алалтые бүхы наhан соогоо хаалтада hуулгаар hэлгэжэ шадаха эрхэтэй Калифорни штадай Верховно сүүд жюриин шиидхэбэриие баталха ёhотой юм.

Калифорни штадай, мүн США-гай дээдэ сүүдүүдтэ Сирхан гомдол бариха эрхэтэй. Энэ хадаа саазалуулан алуулгаhаа зайсаха арга Сирханда олгохо гээд ЮПИ агентство заана.

ШЭХЭНЭЙ ШЭМЭГ НЮДЭНЭЙ ХУЖАР

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Түрэлхид шэбшэжэ үзэг лэ.*
- Шэнэ бэлигтэн нэмэбэ.
- **Үндэр наһанай ой.**
- Эдир шүлэгшэдын мүрнүүд.

Базар-Сада ЦЫДЕНОВ

ЖАРГАЛ ТУХАЙ ДУУЛАҺАЙБ

Минии шүлэг дайе үзөөгүй юм.
Мүнхэ сагууд тухай аялгалжашье
эхилээдүй.
Шүлэгүүдыемни окоп соошье
солдат
Шэрүүн байлдаанда орохынгоо
урда
Уншажа байтараа, дайсанаа
дарахаяа,
Урагшаа энээнтэйм бодоогүй
тэмсэлдэ.
Харин минии шүлэгүүд
аалихан лэ,
Хабарай һэбшээнэй эльбэмэ
зөөлэхэниие
Дуулаха гэһэн сэдьхэлтэй
бодол сооһоом
Дуранаймни һаһатай
сугтаа ерэһэн юм намдаа.
Ургы тухайда уян янзаар,
талын заншалаар

Урма баяраар халиһан юм
шүлэгүүдни.
Залинта аадартал хурса
шүлэгүүдые
Зондо бэлэглэхэ гэжэ
бодогшо һэм.
Зүгөөр лэ минии мүрнүүд соо
Зүрхэнэй дуун, зөөлэхэн уяхан
үгэнүүд байдаг.
Үгы! Шүлэгүүдни, таягтай хүнэй
ябахые бү хараһайш,
Үхэлтэ һомонуудые ерэдүйдэ бү
үзөөрэй!
Тиигэхэгүйнтнай тулада
шүлэгүүдни, минии шүлэгүүд,
Тэрэнгитэ хабарай уянгата
зөөлэхэниис
таанадтаа бэлэглэнэб.
Эб найрамдал, зол жаргал тухайда
Энэ наһандаа дуу дуулажа
ябаһайб.

СЭДЬХЭЛЭЙ ДУҺАЛНУУД

Агын талын һүлдэ—ая ганга,
алимшн?
Аглаг тэнюун хүхын дуунай
һүни хаанабши?
Хүхы шубуумни, хаданууд
тээһээ дуулалза.
Хүхюун баахан хүүгэн наһыем
магталза.

* * *

Һайхан сэгээн түрэл нютагтаа
Һалбаржа сэсэгүүдэй эхилхэ
үеэр
Уняарта дайдаяа харахадаа,
Уярнал зүрхэм, яана гээшэб?

* * *

Тэрэ холымни зүүдэн шэнги
хаһа
Тэхэрижэ зүүдэндэм ерэбэ баһа.
Тэнгэри нүжэгэнөөд, хүгшэн
эжымни
«Татай, үүдэнһээ холо боло!» —
гэхэнь дуулдаал.

* * *

Жороо халтар моринойнгоо
Жолооень дүнгэн ябахадам,
Жэгүүртэнэй аятайхан хүгжэм
дор
Жэгдэхэн хүлөө хаялуулна.

* * *

Зунай тэрэ бороотой
һүниие,
Зүүдэн соогоо үзэдэг гүш,
дүүхэйм?
Унан тарайжа, хүмүүн
болоһон газарым
Уярма һайханаар дуулаха гүш,
инаг?

* * *

Дуугаал дуулан байгша,
Дуран тухайл ханхинагша
Айдар гансал шамханда
Алаг зүрхэм тэгүүлэнхэй.

* * *

Хүхэрэн байгаа үндэр уруу
Хүсэтэ бүргэд дүүлинэ.
Хүүхэн дүүхэйн хатархада.
Хүбүүнэй зүрхэн ээлэгдэнэ.

ГЭМЫҤ УРДАА, ГЭМШЭЛЫҤ ХОЙНО

Евдокия Васильевна оройдоо хэнтэйшье хөөрэлдэхэ дурагүй янзатай. Уруу дуруу юумэ борсойходожо һууханьшье гайхалтай. Теэд юундэ тэрэ уйдхар гашуудалда нэрбэгдэхэ болооб? Тиигэжэ һуутарнь, гэрэйнь үүдэн гэнтэ нээгдээд, Георгий хүбүүнтэйнь сугтаа хүдэлдэг, залуушуулай үдэшын һургуулида һурадаг хүбүүн орожо ерээд:

— Һүүлэй үедэ Гошамнай юундэ харагдахаа болёоб? Һургуулидаашье ябанагүй, хүдэлмэриһөөшье үни хада гаргагдаһан байна. Юун болооб? — гэжэ эридээр асууба.

Уйдхар гашуудалда нэрбэгдэһэн эхэнэрэй шарай гансата хубилаад, зүрхэ сэдьхэлынь хөөрэжэ, мүльһэндэл хүйтэн юумэн хоолой оодонь бөөгнэрэн гараад, амииень хаажа байһандал болобо. Тиигэбэшье Евдокия Васильевна бэеэ барижа, шал худалаар энеэхые хүсэлбэ. Еһын тэдысэ энэ тэрэ юумэ хөөрэһэнэй удаа:

— Георгимнай Якутск гараа,— гэжэ хашалгүйхэнөөр дуугараад, ороһон залуу айлшанаа хулгай нюдөөрөө адаглан шэртэбэ.

—Халат, 802-дохи МП-дэ хүдэлхөө яагааб даа. Мүнгэ хүнүүдһээ багаар олодоггүй һэн. Али бүри ехэ мүнгэ бэдэржэ хойто зүг гарашоо гү даа? — гэжэ орогшо хүбүүн һанаһанаа хэлэбэ.

— Мүнгэншье гэжэ юун байхаб. Харин юу-хээхэниие һайса мэдэхэдээ, һөөргөө бусана аабза,— гэбэ Евдокия Васильевна.

Гоергитойнь сугтаа һурадаг хүбүүнэй гаража ошоходо, эхын зүрхэн тугаарайхиһаа бүри һүрөөтэйгөөр сохилжо, үнөөхи мүльһэндэл адлирхуу юумэн хоолойдонь ерэнхэй. Хүбүүн тухайгаа хүнүүдтэ дуулгахагүйн тула тэрэ шал худалаар хэлээ. Теэд хотын хүн зон хүршэ айлайхиняаш ехэнхидээ һайса танидаггүй, үнгэжэрэ ерэхэдээ, бэе бэедээ оролсодоггүй муутай бшуу. Ушар тиимэһээ Евдокия Васильевна хүбүүн тухайдаа худалаар хэлэнэ, хүршэнэрыньшье тэрэнэй үгэдэ үнэншэнэ. «Хүбүүнтнай юундэ Якутск ошохо болоо юм? Ямар тиимэ шухала хэрэг гараа юм?» гэжэ хүршэнэрэйнь нэгэншье һонирхоогүй, харин ошоол ха даа гэһэн түхэлтэйгөөр энээндэнь хандаа. Хүршэнэртэй оролсохошье хэрэг үгы шахуу байха юм.

Тиихэдэ хулигантажа, дайралдаһан хүнүүдые тонолсожо ябаһан хүбүүень бэдэржэ милиционер гэртэнь нэгэтэшье ерээгүй. Тиимэһээ зургаан жэлээр түрмэдэ хаагдаа гэһэн һэжэг хүршэнэртэнь байнагүй.

Хүбүүмни хэзээ нэгэтэ хулиган, тонуулшан болохо гэжэ Евдокия Васильевна нэгэтэшье һанаагүй ёһотой. Үзэлэй муухай юумэн зүүдэндэньшье харагдаагүй. Эхэ орондоо, арад зондоо аша туһатай хүнүүд болохыень үри хүүгэдээ хүмүүжүүлдэг нангин уялгатай бшуубди. Энэ уялгаһаа Георгий Куприяновай эжышье хадуураагүй бэлэй. Хадуураагүй гэжэ гү? Байзашни даа, гол шалтагаанииень тайлбарилаад туршая.

Георгиин аба, Александр Фатеевич Куприянов, Улаан-Үдын ашаанай автопаркда шофёроор хүдэлдэг. Сагүргэлжэ магтаал һайшаалда хүртэдэг, залуу шофёрнуудта һургаал заабаришье үгэдэг юм. Үнинэй шофёрые бултадаа хүндэлдэг, дүй дүршэлыень халан абалсадаг байгаа. Профсоюзна суглаан дээрэ эсэгэ мэтэ һанаамгайгаар үгэ хэлэхэдэнь, ажалдаа, гэртэхиндээ ёһотой эзэн шэнги хандана гэжэ сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь һанадаг бэлэй. Тиигэжэ һанаханьшье баһа буруу бэшэ. Тэрэ ажал хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнһөө хандажа, харгыһаа хадуурхаа һанаһан зарим залуу шофернуудта эсэгэ ёһоной ажаглалта хэжэ, дахин алдуу хэхэгүйень саг үргэлжэ һануулхаа мартагшагүй бэлэй.

Теэд тэрэ үдэр Александр Фатеевич уруу дуруу юумэ гэртээ ерээ һэн. Шадаал һаа хүбүүнтэйгээ уулзаха, хүнэһэ хоол үгэхэ гэһэн хүсэлтэйгөөр түрмэдэ ошоһон эсэгэнь үүдэнэй барюул бариад, нилээд удаан абяагүйхэн зогсоо. Орохо гү, али?.. Хани нүхэртөө гэмэрүүлхээ мэдэбэшье, үүдээ эзэн мэтээр нээжэ орохотойгоо хамта сүүмхэтэй хүнэһэ хоолыень һамганайнгаа урдаһаа сухалтайгаар шэдэжэрхибэ.

— Яагааб, баһа бүтээгүй гү?— гэжэ Евдокия Васильевна зуг татан асууба.

— Юу бүтээгүй гэжэ! Дахин өөрөө ошооройш,— гэжэ Александр Фатеевич уухилан шахуу дуугарба.

— Һэ, би ошохо болоолтойб? Хэзээшье ошохогүйб!

— Юундэ?.. Али хүбүүнһээ арсахаа һанаа гүш?

— Хэн шамда тиигэжэ хэлээб?

— Теэд юундэ ошохогүйб гэнэбши?

— Ши,.. ши зэмэтэйш! Үхибүүдээ гартаа барижа шадахагүй ямар эрэ байха юм. Һулаар хандаһанһаашни боложо, хүбүүмнай аяар зургаан жэлээр түрмэдэ хаагдаа,— гэжэ Евдокия Васильевна үбгэнэйнгөө хамарые тоншон һагад ганираад, нилээд удаан һуршараа һэн.

Эхын энэрхы дулаан сэдьхэл. Түрэһэн хүбүүнтэйгээ аяар зургаан жэлээр хахасахань хэды шэнээн хүндэ гээшэб! Хүн болгохын тула нилээд зобоһон, халуурха үедэнь хэды хоног соромшье гэжэ унтангүй, үлгынь хажууда һуужа хонодог һэмнай. Эхэ хүнэй уялга иимэшье гэлэй. Теэд хүбүүгээ эрхэ монсогоор хүмүүжүүлжэ байхадаа, үйлэ муутай хойшолон тухай тэдэнэр халташье бодоогүй бшуу.

— Аба-а, намда шоколадна хампеэд абаха гүш?— гэжэ хүбүүниинь эрхэлхэ.

— Абаха даа, абангүй яахабиб. Теэд үшөө юу абахабиб?—гэжэ абань тэрэнээ таалаха.

— Велосипед, мотоцикл абаарай, зай гү? — гээд хүбүүниинь улам саашаа орохо.

— Муха-а, ехэ болоходоо, хэн болохобши? — гэжэ абань асууха.

— Би-и гү? Абадаа адли шофёр болохоб,— гэжэ хүбүүниинь домбогорхон уралнуудаа шомбойлгохо.

— Бэрхэш даа, хүбүүмни. Шофёрһоо аза талаантай хүн дэлхэй дээрэ байхагүй,— гээд. аба эжы хоёрынь тэрэнээ өөгшөөн байжа эрхэлүүлхэ, эриһэн юумыень абажа үгэхэ.

Тэрэ гэһэнһээ хойшо 7—8 жэл үнгэрөө. «Эхын эрхэ монсог» хүбүүн бөрьбо дээрээ бордойн гарахатайгаа хамта һургуулияа хаяад, энээгүүр тэрээгүүр зайгуултажа захалба. Түрэлхидынь түрүүшээр анхарбашьегүй. Ухаа ороходоо, болино аабза гэжэ найдаха үедэнь хүбүүниинь гурбан газарта хүдэлжэ үрдибэ. Ажалай журам эбдэһэнэй түлөө ажалһаа хэды дахин намнуулхаданьшье, түрэлхидынь сэдьхэлээ зобоогүй, үйлэ муутай хойшолон тухайнь бодоогүй бэлэй.

Георгий Куприянов Сергей Закутько (хаанашье хүдэлдэггүй) гэгшэтэй энэ жэлэй февралиин долооной һүни Заудинская станциин хажууда мелькомбинадай хүдэлмэришэн Н. К. Кубышевые байлгаад, мүнгэ эрибэ. Һүниин халаанһаа гэртээ бусажа ябаһан зургаан үхибүүдэй эсэгэдэ мүнгэн байбагүй. Тиихэдэнь «уһан мунса» С. Закутько гээшэнь тэрэниие шаажа унагаагаад, табан түхэригыень, гарайнь часые, перчаткыень буляажа абаад, ухаа мэдээгээ алдатарнь сохибо: Тонуулша, хулиган хүйхэрнүүдэй ээлжээтэ «агнуури» иигээд лэ дүүрээгүй бэлэй. Улам саашаа уланхатаһан тонуулшад мяханай комбинадай хажууда наймадахи автобазын шофёр Иван... вич Мясниковые мэдэ... торнь сохёод, гушан гү... ригыень, документнүүды... ба.

Георгий Куприянов С... кутько мэтэ тонуулшади... һөөр нилээд удаан болоһо... тай. Хүнгэхэнөөр зөөри о... дэнэ борхоолхо дээрэ гүйс... наймаалаад, уһан тулам б... архидажа ябахадань, ая... шэнги һанагдаба. Тиимэй... журам эбдэһэн, хэды дах... һаа намнуулһан байна. Т... гей Закутько гээшэнь хэ... сонихон сагай туршада ... зарта хүдэлһэн, һүүл... хаанашье хүдэлөөгүй, ... зайгуултажа ябаһан хүн...

Энээн тухайдань Георг... яновай түрэлхид мэдэээ... мнай үшөө ...гэнан, хо... ябана гэжэ һанадаг бай... Гэмын урдаа, гэмшэлы... Һэдэгтэл, үбгэ һамган хо... бэе бэедээ гэмэрэлдэжэ, ... тэйш, би зэмэгүйб» гэжэ ... но. «Һанаамгай» түр... ехээр хожомдоо гээшэ.

18 наһатай Георгий ... зургаан жэлээр эрхэ... Эжы, абадань мүнөө ха... эшхэбтэр гээшэб? Тии... бүүн тухайгаа хүршэн... ень хэлэнэгүй. Якутск... түрэлхидтөө ошоо гэһэн ... мот зохёоно. Тиихэдэ аб... Куприянов, хүбүүгээ з... мүүжүүлжэ шадаагүйһэ... профсоюзна суглаан дээр... шүүмжэлэгдээ.

Мүнөө болоходо, эхэ ... рынь бэе бэеэ зэмэлэ... рэлдэжэ, хэнэйнгээ зэм... жэ ядажа байһаар.

И. ГРИ...
Улаан-Үдын Окт... районой прокуратурын ...
М. ОСО...
манай тусх...

ЖАРА НАҺАНАЙ ЕНДЭРҺЭЭ

Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багша Михаил Степанович Осипов һаяшаг жара наһатай болобо. Жара наһанай ендэрһээ харахадань, һургаһан хүбүүд, басагадынь тоогүй олон шэнги һанагдаха юм. Михаил Степановичай һургаһан шабинар үнэхөөрөөшье олон. Үни хада агроном, зоотехник, инженер, эрдэмтэн болоһон хүнүүд багшаяа мартадаггүй, түрэһэн үдэрөөрнь амаршалһан гү, али баяр баясхалан хүргэһэн бэшэгүүдые эльгээжэл байдаг. Тиихэдэ багшын мэргэжэлтэй нүхэсэһэн шабинарһаа бэшэгүүдые абахадаа тэрэ илангаяа ехээр баясадаг, омогорходог. Тиигэншьегүй яахаб даа.

1928 ондо багшанарай техникум дүүргэһэн залуухан хүбүүн Буряадай АССР-эй арадай гэгээрэлэй комиссарай путевкоор Сэлэнгын аймагай Үдэнгын эхин классуудта багшалхаа ерээ һэн. Анха түрүүшынхеэ класста ороходонь аймшагтай шэнти һанагдаа бэлэй. Тиигэбэшье залуу багша хүдөөгэй үхибүүдые ном сударта һургажа, урдахи харгы замыень уужам һаруул болгохые оролдоо. Түрүүшээр үнэхөөрөөшье хүшэр хүндэ байгаа. Михаил Степанович үхибүүдые һургахаһаа гадна, үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадал усадхалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Үхибүүдтэй эсэгэ мэтэ хөөрэлдэхэһөө гадна, түрэлхидтэйнь холбоо барисаагаа таһалдуулангүй хүдэлхые оролдогшо һэн. Энэнь багшын саашанхи ажал хүдэлмэридэ аша туһатайгаар нүлөөлөө бэлэй.

Михаил Степанович эрдэмээ дээшэлүүлхые оролдогшо һэн. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институт дүүргээд байхадаашье, Сэлэнгын аймагай арадай гэгээрэлэй таһагта инспектороор, Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министерствын мэргэжэлтэдэй таһагые даагшаар, Боохоной аймагай Буряад-Енгүүдэй дунда һургуулиин директорээр хүдэлөө. Хаанашье хада магтаал һайшаалтай, коллективэй гол һудаһаниинь, эгээ хүндэтэй хүниинь боложо ябаа.

Үнинэй багша Михаил Степанович Осиповой ажал хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэжэ, Буряадай АССР-эй һургуулинуудай габьяата багшын нэрэ хүндэдэ хүртэнхэй. Гадна «Ажалай габьяагай түлөө» медаляар, «Арадай гэгээрэлэй отличник» гэһэн тэмдэгээр, Буряадай Верховно Советэй Президиумэй, гэгээрэлэй министерствын, республикын дотоодын хэрэгүүдэй министерствын болон КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан байна.

Михаил Степанович Осипов Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министерствын дунда һургуулиин директорээр хүдэлжэ байһаар амаралтада гараа.

Н. ХАЗАГАЕВ,
манай штатна-бэшэ корр.

Зураг дээрэ: М. С. Осипов.

УДХАТАЙ БЭ...

(ШОГ)

Үхибүүд:
— Хабар ерэжэ, ду...
Хагдан нюураа ха...
Уһа һайрам урдаба...
Ургы түрөөд, энеэб...
Тарилгын халуун ...
Таршалжа, нюдөө ...
Эбһээлжэ удаан хэб...
Эртэлжэ ходо болон...
Эршэтэй шангаар ху...
Эрэ тахяа бригадир...
Барижа бэлэг үгөөб...
Баярлаһан гээшэнь ...
ФИБ ...

— Алёо—оо! Энэ хэн бэ!.. Аба гүш даа, али эжы гү?

А. КНЯЗЕВАЙ фотоэтюд.

КОНКУРСДО ХАБААДАЛСЫТ!

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойдо зорюулагдаһан эрхим һайн дуунуудай, хоровой зохёолнуудай конкурс Буряадай АССР-эй Культурын министерство, радио ба теле-дамжуулгын комитет. Республикын композиторнуудай холбоон хамта үнгэргэхэнь.

Коммунис партиин, Совет гүрэнэй вождь-агууехэ В. И. Ленинэй образые харуулһан дуунууд, эрхим һайн хоровой зохёолнууд найруулагдахаһаа гадна, ленинизмын үзэл сурталай илан мандаһые домоглоһон, парти, Эхэ орон, совет арад тухай, коммунизмын һүр жабхалантайгаар байгуулагдажа байһые, дэлхэйн арадуудай интернациональна хани нүхэсэлые магтаһан ба тэдэнэй хайшан гэжэ империализмые эсэргүүсэн тэмсэдэгые зохёолнууд дотороо бодотоор харуулха гэһэн зорилго конкурс табина.

Конкурсдо сольно ба олон хүнүүдэй гүйсэдхэхэ дуунууд табигдаха ёһотой. Тэдэниинь хүгжэм доро, мүн хүгжэмгүйгөөр гүйсэдхэхэдэ болоно. Тиимэһээ хоровой коллективүүдэй, солистнуудай дуу гүйсэдхэхэ арга боломжыень хараадаа абажа, таарамжатай зохид формотойгоор найруулха шухала.

Конкурсдо хабаадалсаһан авторнууд (композитор, поэт) зохёолнуудаа тус тустань хоёр хэһэгээр эльгээхэ ёһотой. Машинка дээрэ сохигдоһон дуунай текст хүгжэмһөө амяаран орохо болоно. Хэрбээ оркестрэй гүйсэдхэхэ зохёол байгаа һаа, партитурын нэгэ хэһэг мүн баһа үгтэхэ байна.

Урдань хаанашье хэблэгдээгүй, гүйсэдхэгдөөгүй, 3—8 минутын туршада гүйсэдхэгдэхэ имагтал шэнэ зохёолнууд конкурсдо абтаха.

Урдань хэблэгдэһэн, мүн шэнэшье текстнүүдые буряад болон ород хэлэн дээрэ эльгээжэ болоно. «Конкурсдо» гэһэн тэмдэгтэй конверт дээрэ авторай нэрэ обог, адрес хүсэдөөр бэшэгдэхэ ёһотой. Энэ жэлэй октябриин нэгэн болотор конкурсдо зохёолнууд абтажа дүүрэхэ.

Жюрин бүрэдэл Буряадай АССР-эй Культурын министерство, Радио ба теле-дамжуулгын комитет болон Композиторнуудай холбооной правленеэр баталагдаха.

Конкурсдо шалгараһан композиторнуудта иимэ шагнал үгтэхэ:

а) Эрхим һайн дуунай түлөө
нэгэдэхи нэгэ шагнал—100 түхэриг,
хоердохи хоёр шагнал—75-аад түхэриг,
гурбадахи хоёр шагнал—50-яад түхэригэй.

б) Эрхим һайн хоровой зохёолнуудай түлөө:
нэгэдэхи нэгэ шагнал—200 түхэриг,
хоердохи хоёр шагнал—150-яад түхэриг.
гурбадахи хоёр шагнал—75-аад түхэригэй.

Зохёолнуудай текстын түлөө иимэ шагнал үгтэхэ:

а) дуунай текстын түлөө:
нэгэдэхи нэгэ шагнал—70 түхэриг,
хоёрдохи хоёр шагнал—50-яад түхэриг.
гурбадахи хоёр шагнал—30-аад түхэригэй.

б) Хоровой зохёолнуудай текстын түлөө:
нэгэдэхи нэгэ шагнал—100 түхэриг.
хоёрдохи хоёр шагнал—75-аад түхэриг,
гурбадахи хоёр шагнал—50-яад түхэригэй.

Материалнуудаа Буряадай АССР-эй Культурын министерство, «Дуунай конкурсдо» гэһэн адресаар эльгээхэ.

Шагналда хүртөөгүй зохёолнууд авторнуудтань бусаагдаха.

ТЕАТРАЙ ШЭНЭ ХАЛААН

Ленинградай гүрэнэй театральна, хүгжэмэй болон кинематографиин институт Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа. Буряадай национальна театрай хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ туһа хүргэһэн, мүнөөшье туһалжа байдаг институтдаймнай коллектив энэ грамотые баяртайгаар абаа.

Ушар тиимэһээ институт тухайдаа «Буряад үнэнэй» уншагшадта хөөрэхэ хүсэлтэйб.

Ленинградай театральна, хүгжэмэй болон кинематографиин институт 1968 оной һүүл багта табин жэлэйнгээ алдарта ойе тэмдэглээ һэн. Совет гүрэнэй эгээ хүшэр үедэ байгуулагдаһан искусствануудай анха түрүүшын институдуудай нэгэн болоно. Арад зониие коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ В. И. Ленинэй, Коммунис партиин, Совет засагай анхаралаа хандуулһые тус институт эли бодо гэршэлнэ. Совет театральна һургуулиин анханайнь багшанар В. Э. Мейерхольд, Л. С. Вивьен болон бусад оюун бэлигтэй артистнарые һургахын тула бухы бэлиг шадабаряа үгэһэн юм. Табин жэлэй туршада манай институт орон дотороо, мүн хилын саагуурша нилээд алдаршаһан актер, режиссер болон искусствоведүүдые бэлдээ. СССР-эй арадай артистнарай, жэшээнь, Н. К. Черкасов, Н. К. Симонов, Ю. В. Толубеев, В. Н. Полицеймако, В. В. Меркурьев болон Б. Чирковой, РСФСР-эй арадай артист Аркадий Райкинай нэрые мэдэхэгүй хүн байхагүй.

Мүнөө манай институт искусство шэнжэлхэ институдые болон театральна һургуулиие хамтаруулһан ёһотой комбинат шэнги болонхой. Таби гаран эрдэмтэд театрай теори, түүхэ шэнжэлнэ. Гадна хүгжэмэй, киногой, баледэй болон инструментоведениин аспирантнууд һуралсана.

Драматическа искусствын факультет театрай ба киногой актернуудые, режиссернуудые, уран зураашадые, скульпторнуудые, опереттэ болон кукольна театрай артистнуудые бэлдэнэ. Институдай заочно отделенидэ телевидениин, арадай театрнуудай режиссернууд мэргэжэлээ нарижуулна. Театральна педагогикын мэдээжэ ажал ябуулагшад, жэшээнь, СССР-эй арадай артист, Ленинскэ шангай лауреат, профессор Г. А. Товстоногов, СССР-эй арадай артист, профессор В. В. Меркурьев, РСФСР-эй арадай артист профессор Л. Ф. Макарьев, Буряадай АССР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, доцент Н. Г. Сойнникова. РСФСР-эй искусствануудай габьяата ажал ябуулагша, профессор А. А. Музиль болон бусад манай институдта багшална.

Театральна факультет уран зураашадые, цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые, постнуудые даагшанарые бэлдэнэ. Мүн театроведүүд очноор, заочнооршье һураһана. Институт дүүргэхэдээ тэдэнэр (театроведүүд) ехэнхидээ газетын редакцида, радиодо, телевиденидэ, соёлой эмхи зургаанда, искусствануудай дээдэ һургуулинуудта хүдэлдэг.

Моховой гудамжаар оршодог һуралсалай театрые Ленинградай харагшад һайн мэдэдэг. Эндэ ерээдүй артистнар түрүүшын һорилгонуудые хэдэг, рольнуудаа сээжэлдэдэг, эрилтэ ехэтэй харагшадтайгаа анха түрүүшынхеэ уулзадаг юм. Ерээдүйн актер институт дүүргэхынгээ урда тээ, элдэб янзын рольнуудта наадажа, бэлиг шадабаряа туршадаг. Мүнөө үеын байдалые харуулһан совет пьесэнүүдтэ, мүн ород болон дэлхэйн классикын зүжэгүүдтэ наадаха ушар гарадаг. Үдэр бухэнэйнь тиимэ хабаадалга ёһотой һайндэр, арадай үмэнэ барижа байһан шалгалта, тоосоон шэнги һанагдадаг юм.

Институдаймнай дэргэдэ национальна студинууд хүдэлнэ. Тэндэ автономито республика болон областьнуудай бэлигтэй залуушуул һуралсажа, театральна дээдэ һургуулитай боложо гарадаг заншалтай. Мүнөө Татарай ба Чувашай студинууд хүдэлнэ. Нёдондо Кызыл хотодо Тувагай национальна театрай залуу актернуудта дипломуудые барюулаа һэмди. Манай институт дүүргэһэн, театрай нюусые һайса мэдэһэн залуушуул Ленинэй хото, мүн түрэл институт тухайдаа һайн һайханаар дурдажа ябадаг.

Ленинградай театральна институт Буряадай национальна театр хоёрой хоорондохи ёһо заншалта холбоо барисаан хэзээдэшье таһаршагүй.

1958 ондо манай институт дүүргэһэн бэлиг шадабаритай залуу актёрнууд Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ Буряадай драматическа театртa хүдэлжэ захалаа һэн. Тэдэнэй олонхинь Улаан-Үдэ хотын, республикынгаа хүн зоной магтаал һайшаалда саг үргэлжэ хүртэдэг. Буряадай АССР-эй габьяата артистнарай нэрэдэ С. Будажапов, Г. Бутуханов, Д-Л. Жалсараев, В. Амханова гэгшэд хүртэһэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ Буряадай драматическа театрта «Страница жизни», «В ночь лунного затмения», «Чудеса пренебрежения» гэһэн зүжэгүүд ород хэлэн дээрэ, «Будамшуу» гэһэн шог ёгто зүжэг буряад хэлэн дээрэ табигдаба. Эдэнь залуу артистнарай дипломно хүдэлмэри болоно.

Зал соо, харагшадай дунда, Буряадай драматическа театрай дүршэл ехэтэй мастернууд. Улаан-Үдын эмхи зургаануудай түлөөлэгшэд, Ленинградай театральна институт дүүргэһэн хүбүүд, басагадтайгаа хамта ишэ ерэлсэһэн багшанар һууба. Залуу артистнарай хүдэлсэ бухэниие алдангүй шэртэбэ, хэлэһэн үгэнүүдыень анхаралтайгаар шагнаба. Һүүлээрнь багшанарынь, артистнарта дутуу дундыень нүхэр ёһоор заажа үгөө бшуу. «Үсэгэлдэрэй» студентнэр — мүнөөдэрэй артистнар үглөөнһөө орой үдэшэ болотор эсэхые мэдэнгүй хүдэлнэ. Тиигэншьегүй яахаб. Удааншье саг үнгэрхэгүй. Театрай эбтэй этэй коллективтэ оролсоһон бэлиг шадабаритай залуу артистнар Москва ошолсожо, творческо шалгалта барилсаха.

Манай институт дүүргэһэн залуу артистнарта түйлай ехэ амжалта хүсөөд, арад зондоо аша туһатай юумэ хэхыень юрөөе.

В. ШИШКИН.
Ленинградай гүрэнэй театральна, хүгжэмэй ба кинематографиин институдай ректор.

ПРАВДА БУР...
МҮНӨӨДЭРЭ... НОМ...

Нэгэдэхи хуудаһанда: ...дуудай шухала зорил... түрүү бэшэг. С. Цыдын... ков хоёрой фоторепортаж... рушевич гэгшын корре... ТАСС-ай шухала мэдээ...

Хоёрдохи хуудаһанда: ...скэ ёһоор хүтэлбэрилх... гэһэн Н. Бутковский... «Харюусалгатай тушаа... А. Дериглазовай корре... Түрэл орон доторнэй.

Гурбадахи хуудаһанда: ...саанахи гүрэнүүдэй ... рын һониин. «Манзй ... совет» гэһэн статья. ... нин.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: ...нэй шэмэг, нюдэнэй хуж...

СЭНХИ... ЭКРАНУУД...

13 чашаа «Мэдээжэ ... ажабайдал» гэһэн дамжу... чашаа 18 час хүртэр ... дамжуулга. 14.05 ... орон доторхи һониин, 14... таһаа «Матэ Бөрш» ... һайханай телевизионн... (гурбадахи сери). 15... таһаа «КВН—69» ... жуулга. 18 чашаа «... ный остров» гэһэн ... най фильм. 19.40 ... «Звезда» гэһэн сэрэгш... лагдаһан программа. 20... таһаа 23.50 минута... Москваһаа дамжуулга. ... нутаһаа орон дотор... 20.50 минутаһаа «... нии орден» гэһэн ... фильм. 21.20 минутаһ... тикаар эхэнэрнүүдэй ... эй түрүү һуури эзэл... эхилһэн мүрысөөн дам... ха.

Ре...

Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Н-04479.